

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

היום עבודה זרה היא ציור של 'מישהו',
שאיני רוצה להזדהות אתו כלל וכלל — עם הפרסונה שלו,
הסובייקט שלו, ה'אישיות' שלו, קרי, דרכי ההנהגה שלו.
צורת החשיבה של היום, לא כמו פילוסופיות של ימי קדם,
אינה מפרידה בין האובייקט לבין הסובייקט. אם יש מישהו שבא
ומצייר את הפרסונה, הסובייקט של ה', בצורה שהיא ההפך הגמור
מדעת התורה, זו עבודה זרה.
האמירה שה' הוא אך ורק אובייקט, שאפשר לדבר עליו רק במושגים
של שלילה מוחלטת מכל הגשמה שלא תהיה, כולל שלילת כל 'דיח'
של 'אישיות' — היא בעצם נטיה לשניות, כאילו שיש ה' המופשט
כשלעצמו, ויש ה' שאני עובד אותו, מקבל על עצמי
את אלוקותו ומלכותו.
[מתוך השיעור "יד ישראל תקיפה"]

ראה תשפ"ו

28 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
אחריות הכהן הגדול על דורו

29 פאצור ט'אצ'ר
חכם הרוצה את הנולד
רזי ילמד אותנו איזו ראיה
צריך כל יהודי לפתח

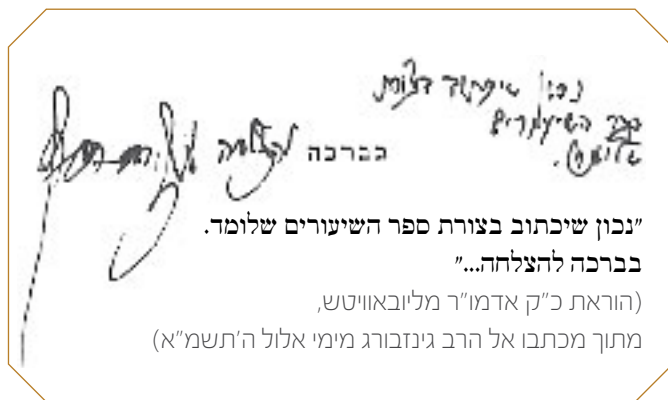
04 "יד ישראל תקיפה"
התועדות חמישה עשר באב (ח"ב)
משמעות "יד ישראל תקיפה",
קריאה לשלום והגדרת מונותאיזם

20 עשר כדי שתשמח בחלקך
מאור עינים ראה
הדרך לעשירות אמיתית

26 הסיפור החסידי
י"ג מדות הרחמים
רבי נחום דובער מסדיגורא

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
להצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עורך: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ'אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.
שני שיעורים השבוע בגליון: התוועדות **חמשה עשר באב** מנתניה ושיעור **מאור עינים** על הפרשה.

השיעור הראשון – **יד ישראל תקיפה** – הוא שיעור **מקיף ואקטואלי** העוסק במציאות התלויה בבחירתנו בלבד של "יד ישראל תקיפה" והמשמעויות העיקריות שלה. השיעור מרחיב מאד **במצות הקריאה לשלום**, שמלווה כל מלחמה של ישראל (אל תפספסו את ההערה על **מלחמות רשות וגיוס חובה**...), ומלמד כי דווקא כשידינו תקיפה המלחמות שלנו מביאות **שלום לעולם**. הפרק האחרון בשיעור הוא פרק מרתק, שדן ב**אסלאם** בפרט ובמושג מונותאיזם בכלל, כשהוא מבליט על רקע דתות השקר את היחס שלנו ל"הוי' אחד" ש"אין כיוצא בו" – הוי' שהוא גם 'משהו' וגם 'מישהו', ורק החיבור שלהם מבטא את אחדותו באמת. זהו שיעור ארוך, אבל אפשר ללמוד אותו בנחת – הסוגיות העיקריות שלו רלוונטיות מאד גם בשבוע הבא, פרשת שפטים, העוסקת בדיני **המלחמה והקריאה לשלום**.

בשיעור השני – **עשר כדי שתשמח בחלקך** – שיעור במאור עינים על הפרשה, מתבאר **סוד המעשר** המביא לעשירות **אמתית** מתוך תחושה שהחלק שלי הוא "חלק מן העצם". וחותמים **בבשורה טובה** – בע"ה ביום חמישי הקרוב, אור ל'א' אלול תתקיים **התוועדות הילולא לרבי מאיר אייזיקסאהן זיע"א** עם הרב ברעננה. **פרטים מלאים בגב הגליון**.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת **שפטים** הבעל"ט:

נ"ך יומי – דברי הימים א' פרק כט, דברי הימים ב' פרקים א'ז; **משנה** – מנחות פרק יב.

שיעור

התוועדות חמשה עשר באב (ח"ב)

"יד ישראל תקיפה"

קיצור מהלך השיעור

בחמשה עשר באב התקיימה התוועדות בעיר הקדש נתניה בנושא **"יד ישראל תקיפה"** ובהשלכות שלו על חיינו **בארץ ישראל**. **פרק א** עוסק במשמעויות של "יד ישראל תקיפה" בהקשרים של **דת, משפט ומלחמה**. **פרק ב** הארוך והמרכזי, עוסק במצות **קריאה לשלום**. **פרק ג** מציג את דעתו של בעל הדברי יציב – ה'מרא דאתרא' של נתניה – **ביחס לאסלאם כעבודה זרה**, ומחדד שרק **"הוי' אלהינו" הוא "הוי' אחד"**, מתוך תפיסה שמאחדת את **היותו יתברך 'משהו' ו'מישהו'** (אובייקט וסובייקט). שלשת הפרקים יוצרים תמונה שלמה ומאוזנת, לפיה דווקא **מתוך התוקף** של עם ישראל הוא יכול **להנחיל לעולם כולו – בדרכי שלום – טוב, אמת וצדק** אמתיים. לא נדפס כאן כל חלקה הראשון של ההתוועדות, שעסק בעניני המיוחד של חמשה עשר באב (תוך הרחבת הקשר לנושא "יד ישראל תקיפה"), ועוד חזון למועד בע"ה.

א. יד ישראל תקיפה חמשה עשר באב

"סיהרא באשלמותא"^ד, לה מונים ומתדמים ישראל^ה. כתוב^א שבחמשה עשר באב הלבנה מקבלת בקביעות אור ותוקף עצמי (לא רק אור מהשמש, שעולה ויורד בכל חדש בזמן הזה, זמן הגלות, אלא כמו שיתקיים לעתיד לבוא "והיה אור הלבנה [שיאיר בקביעות] כאור החמה [ומתוך הקביעות והעצמיות של אור לבנה]

הנושא שלנו הערב הוא "יד ישראל תקיפה". מה הקשר לחמשה עשר באב? כתוב שבחמשה עשר באב "תשש כחה של חמה"^א, ומסבירים^ב שהכוונה ל"חמה בישא", הכח של אומות העולם שמונים לחמה^ג, וגובר הכח של הלבנה המלאה,

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. אור לט"ו מנחם־אב תשפ"ו – חביבותא, נתניה.

א תענית לא, א.

ב לוח "היום יום" לחמשה עשר באב, ע"פ זהר ח"ג רפא, ב (ברע"מ). ובכ"מ.

ג סוכה כט, א.

ד שמות רבה טו, כו. ראה זהר ח"ב כט, א (ובכ"מ).

ה סוכה כט, א; שמות רבה טו, כד; שה"ש רבה ו, כה. במדבר רבה י, א; פסיקתא רבתי פט"ו; מכילתא בא פ"א. ובכ"מ.

ו ראה גם ב"ל הערה ב, ובכ"מ.

הבנות של

חמשה עשר
באב מתאהבות
בתוקף של דוד
הלוחם, "יד ישראל
תקיפה"

חי וקים"^{טז}, עד הדור שלנו, הדור של דוד מלכא משיחא, שיבוא ויגאלנו תכף ומיד ממש. הבנות של חמשה עשר באב מתאהבות בתוקף של דוד הלוחם, "יד ישראל תקיפה".

יש הרבה רמזים בחשבון של חמשה עשר באב^{יז} (928), החל מ"כתיבה וחתומה טובה" שמתחילים לאחל היום^{יח}, אבל כעת נזכיר רק עוד אחד ששייך לענייננו: "הקל קול יעקב והידים ידי עשו"^{יט}. יצחק אבינו, שמדתו גבורה, לא בטוח מי עומד לפניו – יש פה אחד שמדבר כמו יעקב, אבל עם ידים שעירות, כמו אדום, כמו עשו. הוא לא בטוח, אבל בסוף הוא סומך על הידים. הוא יכול היה להכריע כמו הקול, "הקל קול יעקב", אבל ב"ה בסוף הוא מחליט 'לא, נלך על הידים', ובזכות זה יעקב זכה

לברכות הכי נעלות בתורה^כ. גם כשנודע ליצחק שהיה זה יעקב הוא אומר "גם ברוך יהיה"^{כא} – הוא מאשר את הברכות, למרות שעד כה אהב יותר את עשו. למה? הוא אומר שאם הבן התם שלי, יעקב, יכול לעשות כזה משחק מוצלח, להתחפש לעשו עד כדי כך שהוא מרמה אותי, יותר מעשו מעשו ו"המעשה הוא העיקר"^{כב} – באמת

ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים [ר"ת אשה, אור הלבנה]^{כג}, "וד"ל). ממילא, ביום הזה נחלשת המציאות של "יד עובדי כוכבים תקיפה על עצמן" וגוברת המציאות של "יד ישראל תקיפה על עובדי כוכבים"^{כד}.

גם בנוגע לעיקר של היום הזה, "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים"^{כה}, שהבנות יוצאות במחול, עושים שידוכים, מקיימים את המצוה של "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו"^{כז} – מצוה דרבה^{כח}, מצוה הכוללת את כל התורה כולה, שעם ישראל יתרבה, ימלא את הארץ, יכבוש את הארץ ויירדה בכל העמים, על ידי מלך המשיח^{כט} – צריך לומר שיש שני סוגי בנות, בנות של חמשה עשר באב ובנות של יום הכפורים. הבנות של יום כפור הן

"בנות ציון", "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו"^{לג}. ("ביום חתונתו זה מתן תורה"^{לד} של יום כיפור ו"יום שמחת לבו" הוא סוכות), אבל הבנות של חמשה עשר באב הן הבנות שנתנו את הרבבות לדוד ואת האלפים לשאול^{לה}, ובעצם הבנות האלה התאהבו בדוד המלך ובזכותן הוא זכה להיות "מלך ישראל

טז ראש השנה כה, א.

יז ראה התנועות ליל חמשה עשר באב תשס"ז. ובכ"מ. יח ראה שער ישכר מאמר "יום תבר מגל" ס"ב. הובא בדרכי חיים ושלום סתרפ"ד. ובתורת מנחם ח"ג עמ' 256.

יט בראשית כז, כב.

כ ראה סידור עם דא"ח סוף שער התקיעות (רמז, ב). ובכ"מ.

כא בראשית כז, לג.

כב תקו"ז תקון ס (צג, ב); תקון ע (קלג, ב). ראה אבות פ"א מ"ז.

ז ישעיה ל, כו.

ח ראה לדוגמה כתובות כו, ב.

ט תענית פ"ד מ"ח.

י בראשית א, כח.

יא תוספות פסחים פח, ב ד"ה "כופין לשבת"; גיטין לח, א ד"ה "כל המשחרר".

יב ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"א ה"ד.

יג שיר השירים ג, יא.

יד תענית כו, ב.

טו שמוא"ל יח, ז; כא, יב; כט, ה.

בדור שלנו הדין,

המצב המציאותי של "יד ישראל תקיפה" תלוי אך ורק בהחלטה שלנו. אם אנחנו רוצים – אין שום מניעה שלא יהיה הלכתית מצב של "יד ישראל תקיפה". אם לא רוצים – חבל, חבל מאד – אין עדיין כזה מצב

תקיפה" לא צריך לחכות למשיח, זה יכול להיות היום כפשוטו, אובייקטיבית (כפי שכבר היה בתולדות עמנו מימי קדם). אמנם אם פוחדים מהגוים, מ'מה יאמרו הגוים', סימן שאנחנו לא רוצים. למה לא רוצים? כי לא מאמינים מספיק חזק בהשי"ת הנותן לנו כח לעשות חיל^{כח}. אמונה היא גם לשון חזק ותוקף – "אמונה אמן"^{כט}. "יד ישראל תקיפה" היא כמו "יד אמונה"^ל, "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"^{לא} שאמור אצל משה רבינו במלחמת עמלק.

ההלכה של "יד ישראל תקיפה" נוגעת בעיקר לשלשה תחומים בהלכה. לשם הקיצור: יש "יד ישראל תקיפה" בענין דת, יש "יד ישראל תקיפה" בענין משפט ויש "יד ישראל תקיפה" בענין מלחמה. השלישיה הזו מכוונת כנגד עיקרי המדות, חג"ת – דת היינו אמונה המתחילה מאברהם אבינו, "ראש כל המאמינים"^{לב}, איש החסד; מלחמה שייכת לגבורה, כפשוטו; המשפט שייך לתפארת, כמו שנאמר בו בפירוש "משפט רחמי"^{לג}. הקבלה נוספת של השלישיה הזו היא ליסודות טוב, אמת וצדק^{לד} – דת משה וישראל היא "דת האמת", בלשון הרמב"ם^{לה}; משפט הוא "משפט צדק"^{לו}; והמלחמה שייכת לטוב, שהרי כל מלחמות ישראל הן מלחמת הטוב נגד הרע^{לי}

הידיים של עשו אצלו. הוא נקרא יעקב משום ש"ידו אחזת בעקב עשו"^{כג}, יש לו כח בידים, וכעת הכח של הלידה מתממש בפועל – רואים שיעקב התמים, "איש תם ישב אהלים"^{כד}, הוא לא איזה 'דוס־בטלן'. יש בתוכו גם "הקל קול יעקב" וגם "הידיים ידי עשו" ולכן "גם ברוך יהיה" (בתוספת וריבוי ברכה, "גם" לשון ריבוי). יעקב זכה לשם ישראל כאשר נצח את שרו של עשו, "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל"^{כה}, ויש לו "יד ישראל תקיפה", עם כל התוקף של עשו אותו הוא מנצח. כאשר "יד ישראל תקיפה" אנחנו לא רק תלמידי חכמים, בחינת "הקל קול יעקב", אלא גם חזקים, בחינת "והידיים ידי עשו" – צריך להיות תלמיד חכם קודם כל, "איש תם ישב אהלים", אבל גם להיות חזק^{כז}, נשמה בריאה בגוף בריא וחזק.

דת, משפט ומלחמה

בעבר הסברנו^{כז} שבדור שלנו הדין, המצב המציאותי, של "יד ישראל תקיפה" תלוי אך ורק בהחלטה שלנו. אם אנחנו רוצים – אין שום מניעה שלא יהיה הלכתית מצב של "יד ישראל תקיפה". אם לא רוצים – חבל, חבל מאד – אין עדיין כזה מצב. בשביל שיהיה "יד ישראל

כג בראשית כה, כו.

כד שם פסוק כז.

כה בראשית לב, כט.

כו "יד ישראל תקיפה" עולה ו"פ חזק – חזק בכל עשרת כחות הנפש (ע"ד הרמז של סיום כל חומש במלים חזק חזק חזק – בגימטריא משה – שהוא חזק במושכל־מורגש־מוטבע).

כז צו השעה: טיפול שורש עמ' קנח.

כח דברים ח, יח.

כט ישעיה כה, א.

ל סימן פסוקי פרשת בשלח.

לא שמות יז, יב.

לב שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

לג ע"פ הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליהו").

לד ראה לדוגמה שיעורי ליל שבת תצוה: זכור (נדפס בגליון פסח), שבת חוה"מ והשלמות לסעודת משיח השתא. ובכ"מ.

לה לדוגמה הלכות חגיגה פ"ג ה"ו; מלכים ומלחמותיהם פ"ד ה"י.

לו דברים טז, יח. ובכ"מ.

לז מלחמה בגימטריא ענג או נגע, בסוד "אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע" (ספר יצירה פ"ב מ"ד). המלחמה הראשונה באנושות היא הריגת קין את הבל, והרמז: קין פחות הבל (בהריגת הבל הוציא קין מעצמו את שרש־התכללות הבל שבו) עולה מלחמה. עוד לפני כן, שרש המלחמה הוא בחטא הקדמון של אכילה מעץ הדעת טוב ורע שגרמה לערב את הטוב והרע בכל

שנאריך בהמשך – שלא רק הנצרות היא עבודה זרה, אלא גם דת הישמעאלים, הדת הזרה הנפוצה בארץ, היא עבודה זרה. על מי שנמצא בנתניה לקבל דעתו, שהאסלאם הוא ע"ז כפשוטה – ומנתניה דעה זו תתפשט בכל ארץ ישראל ובכל הארצות.

בכל אופן, כדי לטפל בנושא הזה כמו שצריך צריכה להיות "יד ישראל תקיפה". איזו דוגמה מעשית, פשוטה, אפשר לתת לאופן בו הדבר יכול לבוא לידי ביטוי? אסור למדינה לתת תקציבים לדתות הזרות^{מד}. כשיד ישראל תקיפה, מבחינת הממסד "הוי' אחד"^{מה} – איך נפרש כעת "אחד"? 'אין חופש דת'... ובהגשה, שבסופו של דבר, "יד ישראל תקיפה", בכל התחומים, מביאה את הטוב, ה"אור כי טוב"^{מו} – "טוב לשמים וטוב לבריות"^{מז} – ואת שלום האמת ("והאמת והשלום אהבו"^{מח}) לכל

האנושות כולה. "יד ישראל תקיפה" היא היד השופעת כל טוב סלה. עד כאן לגבי "יד ישראל תקיפה" בהלכה של הדת.

מד משמעות השלטי גבורים בע"ז ד, א (בדפי הר"ף), וכפי שנפסק בשו"ע יו"ד קמט, ג. ואף לסוברים שאין הנוצרים (עכ"פ חלקם) נחשבים כע"ז ממש, אלא רק בשיתוף (שלדעת הרמ"א – באו"ח קנו, א וביו"ד קנא, א – אינה אסורה לאוה"ע), עכ"פ בארץ ישראל הדבר חמור יותר, כמבואר במור וקציעה סימן רכד.

מה דברים ו, ד.
מו בראשית א, ד.
מז קידושין מ, א.
מח זכריה ח, יט.

(שתכליתן לגלות כי "טוב הוי' לכל ורחמיו על כל מעשיו"^{לח}, בפרט בקריאה לשלום^{לט} הנלוות למלחמה^מ, כדלקמן באריכות).

צריך להתייחס לכל שלש ההלכות, מה זאת אומרת בכל אחת מהן "יד ישראל תקיפה", וממילא מה הלימוד של חמשה עשר באב.

תחום הדת – ביעור עבודה זרה (והיחס לאסלאם)

בתחום של הדת, הכוונה שכאשר יד ישראל תקיפה אסור לנו להניח עבודה זרה בארץ ישראל – צריך לבער את כל העבודה-זרה שיש פה^{מא}. יש הרבה עבודה זרה פה, סימן שעוד לא מייצנו את היכולת שלנו.

כעת, בהשגחה פרטית, אנחנו נמצאים בעיר הקדש נתניה (וכידוע, ומבואר במ"א, שכל עיר בארץ הקדש ראוי לכנות "עיר הקדש"^{מב}), ובכל מושב יהודי יש "מרא דאתרא", הרב המורה

הלכות, שהוא בעל הבית על המקום הזה. מיהו המרא דאתרא של נתניה? הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, בעל הדברי יציב. הוא אומר^{מג} – כמו

העולמות (תו"א ה, ג. ובכ"מ) וממילא לייצר עימות ביניהם (עימות האדם והנחש באמצעות האשה – חוה, לשון חויה – כידוע שכל המלחמות הן על נשים), ודוק.

לח תהלים קמה, ט.

לט בפרט, שלשת המושגים טוב־אמת־צדק מופיעים בתוך הקריאה לשלום גופא – קריאה לשלום (אור כי טוב, סוד 'אור שלום', כדלקמן סוף פ"ב) באמת (קבלת שבע מצוות בני נח) ובצדק (כניעה ועבדות) – ודוק היטב.

מ היחס בין המלחמה והשלום גופא הוא יחס של טוב ורע, שלום טוב עולה מלחמה רע (!) וביחד עולה תשפ"ו – התבוננות השייכת להשנה בפרט.

מא רמב"ם הלכות ע"ז פ"ה ה"ו.

מב וראה משפט הכתובה ח"א עמ' תקנו.

מג דברי יציב או"ח סימן צ יו"ד סימן מ (נלמד באריכות בשיעורי ח', י"א, ט"ו ויכ"ב תמוז תשע"ו).

תחום המשפט – בטול ערכאות ומשפט עברי

מה המשמעות של "יד ישראל תקיפה" לגבי משפט? עוד יותר קל להבין: כל משפט שהוא לא על פי תורה נקרא ערכאות^{מט} – הוא נחשב

כערכאות של גוים ואסור ליהודי לדון בפני ערכאות^נ.

יש בהלכה יוצאים מן הכלל, אבל דווקא בזמן שאין יד ישראל תקיפה^{נא}.

זהו נושא שמאד מהלך בצבור היום, קוראים לו 'הרפורמה המשפטית' (למעט בסמכויות המשפט

החילוני, שבמדה מרובה

הוא לא רק משפט גויי, אלא במודע משפט המתנגד לדעת תורה), אבל הוא הרבה מעבר לכך. כל דין שלקוח מדיני אומות העולם או מבוסס עליהם נקרא ערכאות. אם יד ישראל תקיפה – על "יד ישראל" לבטל את הערכאות, שיהיה אך ורק משפט צדק כדין תורתנו הקדושה.

אם תבוא ותאמר לי: אם הכל יהיה פה דין תורה, איך אפשר לתת עונשים חמורים יותר? הרי על פי תורה, כשאין סמיכה אי אפשר לדון קנסות^{נב}, וכל שכן דברים יותר חמורים (ממונות אפשר לדון, חוץ מקנסות). התשובה – כך כתוב באחרונים^{נג} – שגם היום יש מה שנקרא "משפט המלך"^{נד} או "תקנות הקהל"^{נה}, ותקנות הקהל

מט ראה רמב"ן על שמות כא, א; חזו"א סנהדרין טו, ד (וראה עמוד הימיני ט, ח המחלק בין סוגי דינים). וראה תחומין ח"א במאמרו של הרב יעקב אריאל "המשפט במדינת ישראל ואיסור ערכאות".

נ גיטין פח, ב; רמב"ם הלכות סנהדרין פכ"ו ה"ז; שו"ע חו"מ סי' כו.

נא ראה רמב"ם ושו"ע הנ"ל.

נב שו"ע חו"מ א, א.

נג ראה משפט כהן סימן קמד; בצומת התורה והמדינה ח"א עמ' 23. ולהעיר מדברי המאירי (סנהדרין נב, א): "ואף בכל דור ודור יש רשות למנהיגי הדור וגדולי הארצות לענוש ולהרוג דרך הוראת שעה וכו'".

נד ראה דרשות הר"ן דרוש יא.

נה ראה שו"ע חו"מ סימן ב.

הן כל כך חזקות שהן כוללות גם דיני נפשות. כלומר, מכח תקנות הקהל על פי תורה אפשר לקיים את כל מערכת המשפט העברי.

זהו הדבר השני בשבילו צריך "יד ישראל תקיפה".

תחום המלחמה – מלחמה ושלום

הדבר הכי מעניין לנו, שרציתי להאריך בו, הוא התחום השלישי של "יד ישראל תקיפה" – במלחמה. לא נשכח שהכל בהשראת יום האהבה של השנה, חמשה עשר באב^{נא} – כל התוקף של "יד ישראל תקיפה" נובעת מאהבת ישראל (המתחילה מאהבת הבחור והבתולה של חמשה עשר באב), הכוללת את אהבת כל הטוב והישר שבעולם.

יש דיני מלחמה בתורה: יוצאים למלחמה, במיוחד מלחמת הרשות, רק כאשר "יד ישראל תקיפה"^{נב}. היום אין מציאות של שבעת העממין, כפסק הרמב"ם^{נב}, שבהם נאמר "לא תחיה כל נשמה"^{נב} ו"החרם תחרימם"^{נב}, וצריך להסתכל בתורה מה דיני המלחמה, הלכה למעשה, היום.

הדבר הכי חשוב שמבחין בין דיני מלחמה על פי תורה לדיני מלחמה של אומות העולם הוא דווקא בנוגע לשלום. מלחמה ושלום הולכים יחד. כתוב^{נא} שהשם של המלחמה הוא שם צבאות, אחד משבעת השמות של הקב"ה שאינם נחקקים^{נב}, שם שהתחדש רק בנ"ך, אצל חנה הנביאה, כשם של ה'סג. צבאות הוא מלשון צבא, לכן יש בתורה "צבאות הוי"ס^{נב} – שאנחנו,

נו על טו אב כיום האהבה ראה גם מחול הכרמים ח"א פ"א. נז ראה לאור ההלכה (זיון), הובא באנצ"ת כרך 'מלחמה לאור ההלכה' מאמר "המלחמה" על היחס בין מצות "לא תעמד על דם רעך" (הנוהגת גם ביחיד) למצות מלחמה (התלויה בפשטות בצבור).

נח הלכות מלכים פ"ה ה"ד.

נט דברים כ, טז.

ס שם פסוק יז.

סא שמות רבה ג, ו.

סב שבועות לה, ב.

סג שמואל"א א, ג"א.

סד שמות יב, מא.

מכח תקנות
הקהל על פי
תורה אפשר
לקיים את כל
מערכת המשפט
העברי

אין מלחמה בלי

שלום! לא מדובר
רק בשאיפה
לשלום, אלא
יש שלום בתוך
המלחמה. זהו
משהו מיוחד ב"יד
ישראל תקיפה"
בנושא של
מלחמה

והנה, "את זה לעמת זה עשה האלהים"^{סח}. לעומת כל דבר שבקדושה יש את הלעומת-זה שלו בקליפה. הלעומת-זה של הקריאה לשלום לפני המלחמה היא הדיפלומטיה של אומות העולם^{סט}. כמו שהיום טראמפ עושה 'שמיניות באויר' להדבר עם איראן, כאילו להגיע לאיזה הסכם של שטות, הסכם של אחיזת עינים. זהו שיבוש של קריאה לשלום, כמו שנסביה, וכמובן, זה לא עובד. נקווה שהיום הוא וגם נתניהו יקבלו שכל ביחד, שהיום הוא היום הכי טוב לתקוף – לעזוב את הדיפלומטיה השקרית, ולתקוף. "יד ישראל תקיפה" היא צבא הגנה לישראל, לא צבא הגנה לישראל^ט (הגנה לשון גנאי). בכל אופן, הדין של קריאה לשלום מאד מזכיר את התפיסה הזו, שצריך קודם להיות 'נחמדים' מול האויב.

האם יש קריאה לשלום גם במלחמת עמלק? יש בזה מחלוקת ראשונים. לפי הרמב"ם^{טא} זהו דין גם בעמלק, דין בכל מלחמה. לפי רש"י^{טב} הדין לא הולך על עמלק ושבעת העממים, לא במלחמות חובה-מצוה, אלא רק במלחמות הרשות. המחלוקת היא בפשט הפסוקים בדיני הקריאה לשלום והמלחמה: לדעת הרמב"ם (והסוברים כמוהו) הפסוק "כן תעשה לכל הערים הרחוקות ממך מאד אשר לא מערי הגוים האלה

עם ישראל, צבאות ה' – אבל לא במובן של שם קדוש, אלא שאנחנו הצבא של ה'. רק אצל חנה שם צבאות הפך להיות שם-קדש של ה'. כמה שוה **צבאות**? כתוב ששוה **מלחמה-שלום** ביחד^{סה}. בסוף ה"כח עתים של ספר קהלת כתוב "עת מלחמה ועת שלום"^{סו} – זהו זוג שהולך ביחד, אין מלחמה בלי שלום! לא מדובר רק בשאיפה לשלום, אלא יש שלום בתוך המלחמה.

זהו משהו מיוחד ב"יד ישראל תקיפה" בנושא של מלחמה.

ב. "וקראת אליה לשלום"

קריאה לשלום במלחמות רשות ומצוה

מהו השלום בתוך המלחמה? המצוה של קריאה לשלום: "כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום"^{סז} – ראשית ה"להלחם עליה" היא "וקראת אליה לשלום", הקריאה לשלום, השלום שבמלחמה.

סה מלחמה ושלום מקבילים לדוד ושלמה – איש מלחמה ואיש שלום. משיח עצמו מייחד את שניהם (ובכך מתקן את חטאי שניהם), בתחלה הוא לוחם ומנצח כדוד ואחר כך בונה מקדש כשלמה (מקדש של שלום, "בית תפלה לכל העמים"), בנשיאת הפכים של "הקל קול יעקב [קול תפלה של 'ביתי בית תפלה'] והידים ידי עשו". ורמז: **מלחמה-דוד שלום-שלמה** עולים 888, **קץ שם לחשך** [סוד 'חשך על פני תהום' דלקמן] ("איוב כח, ג), **"אני הוי' לא שנית"** (מלאכי ג, ו), **כד פעמים יחידה וכו'.**

סו קהלת ג, ח.

סז יש בפסוק 9 תבות ו-34 אותיות, כך שסימן הפסוק, 9 כפול 34, הוא 306 (היהלום של **טוב**), בגימטריא **מוסר** – בזכות **מוסר** הלחימה, הקריאה לשלום, ה' **מוסר** את האויב בידינו. כל הפסוק עולה 2430 – **כי** (המלה הראשונה) פעמים 81 (**ט** ברובו, **אנכי** המתחלק **אינכי**). ממוצע כל תבה בפסוק הוא 270 (**רענר**, סוד המלחמה בין האדם והנחש, שכאשר הנחש גובר הראש, כנודע), כאשר רק האותיות האדם גובר העקב על הראש, כנודע), כאשר רק האותיות שבאמצע מלה (**ילרל**) עולות 270 והשאר 8 פעמים 270. 34 האותיות הן **טוב-טוב** 2430 ע"ה (2431) עולה **טוב** פעמים **טב** פעמים **אחד** **אהבה**.

סח קהלת ז, יד.

סט השלום דלעומת-זה – השלום המעוות של היום, שהוא היפך הקריאה לשלום-אמת של התורה – הוא **עשו**, בגימטריא **שלום** (וממנו יניקת **שלום עכשו**, **שלום כעשו**...). למרות השקר שלו, יש לו זיקה לשלום, ומשום כך "יידו [של יעקב] אחזת בעקב עשו", להוציא ממנו את ניצוץ השלום שבו (הכל בסוד "הקל יעקב והידים ידי עשו", כנ"ל).

ע ראה לדוגמה שיעורי ד' אדר תש"נ ו"א טבת תשס"ח; שיעור כ"ה סיון – נדפס בגליון בלק – השתא.

עא הלכות מלכים ומלחמותיהם פ"ו ה"א.

עב רש"י לדברים כ, י.

אנחנו מאד

אוהבים ספר

שבהשגחה

פרטית התגלה

רק לא מזמן -

ספר המצוות

של רבינו סעדיה

גאון - שגם

הוא מהסוברים

שהקריאה לשלום

כוללת את כולם

עמלק או שבעת העממין, וודאי צריכה לנהוג בהן קריאה לשלום.

שלשה תנאים לשלום-אמת

מהי קריאה לשלום? לא הסכם שלום, לא אוסלו ח"ו, ר"ל. בקריאה לשלום אני אומר 'אני רוצה שתשלים אתי, אני לא רוצה להרוג אותך', אבל מה פירוש אותה השלמה? כניעה בשלשה דברים שהם בעצם ארבעה: כניעה, עבדות וקבלת שבע מצוות בני נח. קודם כל, האויב צריך להכנע – להודות^{עח} בכך שהפסיד^{עט}. היום קוראים לכך הכרעה^פ.

כך בלי טעמים דתיים). ממילא, אי אפשר להחיל בימיו גדר מוחלט של מלחמת מצוה או חובה, וכל המלחמות נובעות מהיזומה שלנו, 'להרחיב' את דעתנו, מתוך חישובי מדיניות ואמונה בצדקת הקיום של מדינת ישראל (וגם המלחמות לעזרת ישראל מיד צר נובעות מההחלטה שלנו, כאשר אנו מכניסים את עצמנו למצבי פיקוח נפש). אין בטענה הזו משום שילת ההנהגה הזו – ואדרבא, יש מעלה ברשות ובבחירה החפשית שלנו, ורבי צדוק הכהן מלובלין אמר (צדקת הצדיק אות מו. נתבאר באריכות במאמר "חטא המרגלים ותשובתו" בספר רוחו של משיח) שבפסוק "והוא לא תצלח" (במדבר יד, מא) על הנהגת המעפילים נרמז שדווקא אז "הוא לא תצלח" אך לקראת משיח הנהגה זו תצלח – אך יש לכך השלכה הלכתית שהכל בגדר מלחמת הרשות, בה לכולי עלמא יש מצות קריאת לשלום לכתחילה, מתוך רצון-אמת שישלימו. כמובן, יש לכך גם השלכה לגבי חובת הגיוס, שהרי בעוד "במלחמת מצוה הכל יוצאים, אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה" (סוטה פ"ח ה"ז), במלחמת הרשות יש הפטורים מגיוס (ועד שיש מקום לצדד שראוי להתייחס לכל הגיוס כ'רשות', ולהפוך את השרות בצבא – לכל העם – מגיוס חובה לגיוס התלוי בהתנדבות המתוגמל היטב, ולעבור למודל של צבא מקצועי, שבהוראות לחימה ראויות על פי תורה, ללא המוסר המעוות של 'טוהר הנשק', יהיה בו די לכל המשימות, ואכמ"ל).

עח כניעת האויב היא הודיה והשלמה עם הפסדו. **מלחמה שלום הודיה** – ר"ת **משה**, ללמד שמצוה זו קשורה אליו בעצם – עולה 529, 23 (**חיה-חדה**) ברבוע, **תענוג** (עיקר התענוג בנצחון המלחמה, כנודע, עד לגילוי התענוג הפשוט). כוונת **משה** (**יה** פעמים **חיה**) היא **קטא קפד** (ד"פ **חיה** ועוד ח"פ **חיה**). כנודע (ראה ע"ח של"ב פ"ו; שער הפסוקים שמות ובכ"מ) ובי' **תענוג** נוסף עוד **קפד** (כאשר ב"פ **קפד** – ב"פ **דפק** – היינו סוד **פקד יפקד**, "פקד פקדתי").

עט ראה גם התוועדות י"ט כסלו (בחלק שנדפס בגליון מקץ) תשפ"ד.

פ ראה גם בשיעור כ"ה סיון הנ"ל הערה ע.

הנה"ע^{עג} (בניגוד ל"ערי העמים האלה אשר הוי' אלהיך נתן לך נחלה"^{עד}) מתייחס רק לדינים של "ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה" (שב"ערים הרחקת" יש להסתפק ב"והכית את כל זכורה" וב"ערי העמים האלה" יש לקיים "לא תחיה כל נשמה") ואילו לדעת רש"י (והסוברים כמוהו) הוא מתייחס גם

לדיני "כי תקרב אל עיר להלחם אליה וקראת אליה לשלום". רוב הפוסקים סוברים כמו הרמב"ם. אנחנו מאד אוהבים ספר שבהשגחה פרטית התגלה רק לא מזמן – ספר המצוות של רבינו סעדיה גאון^{עה} – שגם הוא מהסוברים שהקריאה לשלום כוללת את כולם^{עו}. הוא כותב עוד כמה דברים חשובים במצוה הזו, שתכף נזכיר. בכל אופן, גם למי שסובר שקריאה לשלום היא רק במלחמת הרשות – המלחמות שלנו היום הן בגדר מלחמות רשות^{עז}, לא מלחמה כנגד

עג דברים כ, טו.

עד שם פסוק טז.

עה ספר המצוות (כתאב אלשראיע) של הרס"ג – להבדיל מפיוט המצוות שלו (שנתבאר על ידי הרי"פ פערלא) – נדפס לראשונה באופן (כמעט) מלא בשנת תשע"ט מתוך 23 קטעי כתבי יד שנשתמרו בגניזות (בעבודתם הנפלאה של האחים סבתו, המהדיר והמתרגם הר"ר נסים והמפרש הר"ר חיים).

עז פכ"ד ("שער המלחמות") המצוה הרביעית והחמישית. עז כשם שנתבאר בפנים שהמציאות של "יד ישראל תקיפה" תלויה בבחירה החפשית שלנו, יש לומר שגם המלחמות היום הן מלחמות רשות שתלויות בבחירתנו. הרי לדעת מי שהתנגדו להקמת המדינה – בשל שלש השבועות (ראה כתובות קיא, א, ובאורך בספר "ויואל משה") או מטעמים אחרים (ראה גם לקו"ד ליקוט לז; לקו"ד ח"ד תרצא, ב ואילך; סה"ש תרפ"ז ע' 169 ואילך. ובכ"מ) – אין שום צדק או הכרח הלכתי שמחייבים להלחם. אדרבא, לטענתם מלכתחילה לא ראוי היה לסכן את הישוב היהודי בארץ והיה עדיף להשאר תחת שלטון זרים עד ביאת המשיח (וכן היו המציבור המשכיל השמאלי – מה'ציונות התרבותית', בניגוד ל'ציונות המדינית' – שסברו

לנטוש את העבודה־זרה שלו. עיקר וכללות ענין שבע מצוות בני נח הוא לפרוש לגמרי מעבודה זרה^פ. זהו תנאי הכרחי לשלום אמת.

היום אף אחד לא מבין מה פירוש לעשות שלום עם משהו. התורה אומרת שעשיית שלום עם האויב, שצריך לקרוא לו לשלום, היא לא הסכם שלום, לא מה שטרמפ רוצה לעשות.

שלום פירושו כניעה ועבדות וקבלת שבע מצוות בני נח. זהו השלום האמתי, שהוא גם טובת אותו אויב – מה יכול להיות יותר טוב עבורו מכך שיעזוב את השקרים שלו ויתחיל להאמין בה' האמתי?!

נעשה שעשוע של גימטריא: שני הדברים הראשונים, **כניעה־עבדות**, הם 'זוג מן השמים' שעולה 637 (**יראת הוי'**, **תורה־הוי'**), 13 פעמים 7 ברבוע (13 ו־7 הם זוג מספרים מובהק, כנודע^פ, כאשר 7 הוא הנקודה האמצעית של 13). יחד עם התכלית האמתית, **קבלת שבע מצוות בני נח** (1560, י"פ יוסף, ס"פ הוי') הכל הוא כפולות

13 (**אחד־אהבה**) – 2197, מספר מאד מיוחד, 13, לא 'סתם' כפולות 13, אלא 13 פעמים 13, 13 בחזקת 3, שלמות מוחלטת של **אחד** (בשלשת ממדי המקום, וכידוע ש"מקום" הוא כינוי להשי"ת, כמו שכתוב "הנה מקום אתי"^פ – "הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו"^פ).

[שלום עכשו נותריקון כניעה־עבדות־שבע מצוות...] רמז טוב!

"יד ישראל תקיפה" דורשת קודם כל הכרעה – דבר שעדיין לא היה בשום מלחמה שלנו בדורות האחרונים פה בארץ. ה' עושה לנו נסים, אוהב אותנו כמו שאנחנו, ומצפה מאתנו שיבוא יום והילדים האלה יקבלו שכל – הלואי שזה יהיה היום... – אבל בינתיים לא היתה הכרעה בשום מלחמה. הרבי צעק, כמו הרבה אנשים, שחייבת להיות הכרעה.

כך קוראים לכניעה – הכרה שיש פה מנצח ויש מפסיד. לא נורא שהאויב מפסיד לגמרי – אדרבא, זהו תיקון העולם בכלל ותיקון האויב עצמו בפרט.

אם אתה משלים אתי – מתוך הכנעה כנה – הכל בסדר, אנחנו חברים, אבל יש עוד שני תנאים. הראשון הוא "והיו לך למס ועבדך"^פ. יש מי שמחלק בין מס לעבדות – וכך גם בספרי^פ – ואז יש בעצם ארבעה דברים, אבל רוב הפוסקים^פ מחברים אותם ואומרים שאפשר להגדיר את שניהם כדבר אחד, ענין אחד, עבדות. העבדות כוללת גם את המס. לא מדובר דווקא

במס של כסף אלא בעבודה שמועילה למלך או למדינה^פ. מי שהיה האויב צריך לרצות להביא תועלת למדינה המנצחת.

אבל יש עוד תנאי, שבלעדי אין העבדות אמתית, מתוך רצון כן לעזור לעם ישראל. צריך לפרוש מטומאת העבודה־זרה של העמים על ידי קבלת שבע מצוות בני נח – ענין שחוזר ל"יד ישראל תקיפה" בענייני דת. האויב שנכנע צריך

פא דברים כ, יא.

פב ספרי שפטים רא.

פג ראה ברמב"ם הנ"ל הערה עא.

פד בחלקו הראשון של השיעור, שטרם פורסם, דובר על "עבד משכיל" (משלי יז, ב) שמביא תועלת לאדוניו, והחשיבה התועלתנית הרצויה לתיקון המדינה.

פה משמעות הרמב"ם, הלכות מלכים פ"ח ה"ט.

פו ראה **שערי אהבה ורצון** מאמר "סוד השבע והשלש־עשרה". ובכ"מ.

פז שמות לג, כא.

פח בראשית רבה סח, ט, ובכ"מ.

הריגת כל לוחם ב"ועשתה אתך מלחמה"

הזכרנו את רבינו סעדיה גאון והלכות מלחמה בספר המצוות שלו. הוא אומר שני דברים חשובים לגבי "והיה אם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה. ונתנה הוי' אלהיך בידך והכית את כל זכורה לפי חרב":

במלחמת הרשות, אם אנשי העיר לא

משלימים עמנו, כתוב

שהורגים כל זכר ומחיים

רק את הנשים והילדים.

אבל רבינו סעדיה

גאון כותב "ויהרגו את

הלוחמים בהם ויניחו

לכל מי שאינו לוחם".

זהו משהו מופלא, שינוי

מאד משמעותי בתפיסת

פשט הפסוק (פירוש

"זכורה") – לא הורגים

סתם כל זכר, אלא רק

כל מי שלוחם אתי (וכן,

בקיזור יותר, הוא מפרש

את המלה "זכורה"

לערבית בתרגומו לתורה).

הוא אמר זאת לפני יותר

מאלף שנים. אכן, אלה פירוש ופסיקה שמאד

מתאימים לדורנו, מובנים ומתקבלים על דעתו

של האדם המודרני.

עוד סוגיא חשובה בדיני המלחמה של היום:

בקריאה לשלום אני מבקש מהאויב לפתוח לי

את דלתות העיר ולצאת עם דגל לבן, בכניעה –

זהו השלב הראשון. אבל מה הדין אם נעלו בפני

את העיר, ואני מבין שהם לא מוכנים להשלים?

מהו התהליך? האם מיד אני תוקף אותה, או

שצריך לחכות שהיא תתחיל להלחם בי? זו

מחלוקת בחז"ל בפירוש "ואם לא תשלים עמך

ועשתה עמך מלחמה" – לפי הספרי^ט (שרש"י

מביא כפשוטו של מקרא) "הכתוב מבשרך שאם

אינה משלמת עמך, לסוף שהיא עושה עמך מלחמה", אבל במדרש תנאים כתוב "ואם לא תשלים עמך", שומע אני יתחיל וילחם בה תלמוד לומר "ועשתה עמך מלחמה", משתתחיל להלחם בך". כך פוסק גם הרס"ג, "ואם נעלו בפניהם ולא עוד אלא נלחמו בהם, עליהם לצור עליהם וכו'".

הרבה פעמים אנחנו מבקרים את ההמתנה

לכך שהאויב יתקוף, כמו במלחמת יום כיפור,

ואומרים שלא צריך לחכות שהוא יתקוף אותי

– אני צריך לתקוף אותו קודם, "הבא להורגך

השכם להורגו"^ז. זו האסכולה של פירוש הספרי

ורש"י. אבל כאן משמע, וכך פוסק הרס"ג, שלפני

שאני תוקף צריך סימן של ממש שהעיר מתחילה

לעשות אתי מלחמה. יש המון רחמים בסיפור

הזה. נוסף שגם לפי השיטה הזו, נראה לדעתי

שבשביל "ועשתה עמך מלחמה" מספיק שאנחנו

יודעים במודיעין שהיא מתכוננת לתקוף – זו

היתה הבעיה גם בשביעי באוקטובר, גם במלחמת

יום כיפור. אם יודעים בבירור שהולכת להלחם

– מותר ומצוה מיד לתקוף. בכל אופן, הוא

כותב שצריך להיות "ועשתה עמך מלחמה",

לפי פשט המלים. אפשר גם לומר שההמתנה

לסימן-מלחמה מהעיר היא דווקא לפי מציאות

הימים ההם, המתוארת כאן בתורה, שהאויב

מקובץ בתור העיר הנעולה – ללא מציאות של

"הבא להרגך" בפועל – כאשר כולו ב'שליטת

עין' שלנו, תוך שמירה על שערי העיר (גם ללא

מצור הפוגע במקורות המחיה של העיר), וממילא

אין כל סכנה, ואפשר להמתין שהאויב יפתח את

שערי העיר ויצא להלחם (ויש אפילו עדיפות

אסטרטגית לכך, כפי שמצינו בכמה מלחמות

בתנ"ך שהנצחון הושג דווקא אחרי שאנשי העיר

יצאו לתקוף^ח).

אלו נקודות מאד חשובות בדברי הרס"ג –

שהורגים כל לוחם, ולא הורגים מי שלא לוחם,

ז סנהדרין עב, א.

ח א ראה יהושע פרק ח; שפטים פרק ז.

ט ספרי שפטים רג, הובא ברש"י לדברים כ, יב.

רבינו סעדיה גאון

כותב "ויהרגו את

הלוחמים בהם

ויניחו לכל מי

שאינו לוחם". זהו

משהו מופלא –

פירוש ופסיקה

שמאד מתאימים

לדורנו, מובנים

ומתקבלים על

דעתו של האדם

המודרני

מכך גם מובן שבכל הדורות הקריאה לשלום אינה חוזרת ריקם לגמרי, אלא באמת פועלת להוספת ניצוצות קדושים ('גרים') על עם ישראל

את לב פרעה כך הקשה את לב
לא המלכים (לומר '**לא** רוצים
לברוח **ולא** רוצים להשלים'),
חוץ מהגרשי שקבל את ההצעה
הראשונה, לברוח, ואנשי גבעון,
שקבלו — בצורה לא נכונה^{צא} —
את ההצעה השניה, להשלים.
כלומר, היה מי שקבל את ההצעה
לברוח, לאפריקה, היה מי שקבל
את ההצעה להשלים וכל השאר,
ה' הקשה את לבם והם נלחמו.

העובדה שהיה אחד שברח ואחד שהשלים
ממחישה את החכמה, כח הבירור, של ההשגחה
העליונה — שהפעולה לא תהיה לשוא אלא
תפעל את ברור הבר (שהשלים עמנו או שברח
לבר), ומכך גם מובן שבכל הדורות הקריאה
לשלום אינה חוזרת ריקם לגמרי, אלא באמת
פועלת להוספת ניצוצות קדושים ('גרים') על
עם ישראל.

כוונת "שמע ישראל"

נעשה עוד גימטריא, עוד שעשוע של תורה:
יש פה שלש אפשרויות, ברירות — לכל גוי יש
ברירה — יברח, ישלים או יעשה מלחמה. כמה
שזה **יברח** (220) **ישלים** (390) **יעשה מלחמה**
(508)? 1118, "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי'**
אחד"^{צב}! זו גימטריא מופלאה ביותר. דברי
הכהן משוח המלחמה אל העם (בתחלת פרשת
הקריאה לשלום) פותחים "**שמע ישראל**"^{צח}
ורש"י כותב "אפילו אין בכך זכות אלא קריאת
שמע בלבד כדאי אתם שיושיע אתכם". יש קשר
מובהק בין קריאת שמע למלחמה^{צט}, אבל איך
אפשר להסביר את הפלא של הגימטריא על

ושצריך להיות סימן מובהק
שהמדינה שלא השלימה אתנו
הולכת להלחם כדי לתקוף אותה.

שלש אגרות

נסיים עם עוד שלישיה של
מושגים. השלישיה הראשונה
היתה ששלום על פי תורה היא
כניעה-עבדות-קבלת שבע מצות
בני נח. יש עוד ענין יסודי — שיש
שמקשרים ביניהם^{צכ}, אבל על פי

פשט לא בדיוק אותו דבר. חז"ל אומרים^{צד} על
מלחמות יהושע בן נון, שלפני שהוא נכנס לארץ,
לכבוש אותו מעממי כנען, הוא שלח "שלשה
כתבים", שלש אגרות. היום אין שבעה עממין
כנ"ל, שהדין שלהם הוא "לא תחיה כל נשמה"
ו"החרם תחרימם", אבל אז הם היו בארץ. בכל
זאת, הוא לא מבין את הפסוק "לא תחיה וגו'"
כאומר 'לא צריך להתחשב בכלל, רק כננסים
והורגים אותם' — הוא שלח לעממי כנען שלשה
כתבים^{צז}:

בכתב הראשון הוא כתב "הרוצה לברוח
יברח". יש גם גרסה "הרוצה לפנות יפנה" —
לאו דווקא לברוח (בבהלה), אלא מי שרוצה
להתפנות מכאן שיצא מכאן (בנחת, בשלום, אין
לנו עם זה שום בעיה). אחד כך הוא שולח כתב
שני, בו הוא כותב, "הרוצה להשלים ישלים".
כל מה שדברנו עכשיו נקרא להשלים. אחד כך
הוא כותב את השלישי, "הרוצה להלחם [או,
יש גרסה, לעשות מלחמה] יעשה מלחמה". ככה
הוא נכנס לארץ.

כתוב בפירוש בתנ"ך^{צה} שכמו שה' הקשה

צב רמב"ן לדברים כ, י (לפי הירושלמי הנסמן בהערה
הבאה). אבל ראה הלכות מלכים פ"ו ה"ה ששליחת שלשת
הכתבים היתה בנוסף לקריאה לשלום לפני כיבוש כל עיר.

צג ירושלמי שביעית פ"ו ה"א. ויקרא רבה יז, ו.

צד וראה בריבוי ראשונים — רמב"ן, רשב"א ועוד — על גיטין
מו, א שמשלוח האגרות היה קיום מצות קריאה לשלום
(ולעיל הערה צב).

צה יהושע יא, כ.

צא שם פרק ט.

צב דברים ו, ד.

צח שם כ, ג.

צט וראה **מלכות ישראל** ח"א עמ' שנו ואילך שגם תנאי
ההשלמה — **מס עבדות מצות** — עולים בדיוק 1118 (עיי"ש
באריכות).

הכי פשוט

ש"ישלים"

הוא כנגד "הוי"
אלהינו". למה?
כי אם תשלים גם
אתה תוכל לומר
"אלהינו"

שלש האגרות? מה הקשר?
"שמע" הוא לשון
איסוף^ק, 'התאסף ישראל'.
ב"שמע ישראל" אני שומע
גם איפוק – התאסף ותן
צ'אנס לגוי שרוצה לפנות
שיצא מכאן.

הכי פשוט ש"ישלים"

הוא כנגד "הוי" אלהינו". למה? כי אם תשלים
גם אתה תוכל לומר "אלהינו" – קבלת שבע
מצוות. המצוה העיקרית היא להאמין באלקי
ישראל, איסור עבודה זרה, ובמיוחד לפי איך
שנסביר כדעת הדברי יציב – האמונה בה' היא
בה' אלקי ישראל. אם השלמת כמו שצריך אתה
בכלל "הוי" אלהינו".

אבל הכי פלא: איך נחבר מי שלא רוצה
להשלים ולא רוצה לברוח, אלא דווקא להלחם,
עם "הוי" אחד? הקב"ה הקשה את לבבו, ה'
כנראה רוצה מאד את המלחמה הזו, לכן הקשה
את לבם – הכל כדי שידעו את גבורות ה', כמו
שכתוב ביציאת מצרים^{קא}. כנראה שה"יעשה
מלחמה" הוא תכלית הגילוי של "הוי" אחד".

איך נאמר זאת עוד יותר באופן של "תורה
חדשה"? כשאני אומר "הוי" אחד" מה צריך
לכוון? מסירות נפש, שאני מוכן לההרג על קידוש
ה'^{קב}. זהו עיקר הכוונה הפשוטה של "הוי" אחד".

מה המעלה בזה? יהודי שנהרג, ר"ל, בקרב –
הוא קדוש, ה' יקום דמו. עכשיו נאמר משהו
שקצת קשה לבלוע: מה הדין של גוי, של האויב,
שהרגנו אותו במלחמה, כמו שצריך, ועל ידי
החיסול שלו – כמו היום בחדשות, כל יום,
חסלנו את זה ואת זה – מתקדש שם ה'. מגיע
לן גן עדן כי חסלנו אותו? להם יש הרבה דבורים
על "זכית לנן עדן", אבל מה באמת? אני אומר
שמגיע לו איזה גן עדן. הרי מיסודות תורת מורנו

הבעל שם טוב ש"הרע כסא לטוב"^{קג} – שם
שמים התקדש על ידו. במיוחד אם החיסול שלו
היה בדרך נס – אז ה' גילה את עצמו כך. אם
לא היינו הורגים אותו – ה' לא היה מתגלה.
הוא סבה ממש לגילוי של "הוי" אחד" (ו"אין
עוד מלבדו"^{קד} – אין עוד גוי הכופר בו). על כך
נאמר "באבד רשעים רנה"^{קה} – "הרנינו גוים
עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצדו וכפר
אדמתו עמו"^{קי}.

מה פועל החיסול במציאות? את מה שרש"י
כותב כפירוש של "הוי" אחד", הפסוק "והיה
הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי'
אחד ושמו אחד"^{קי}, הפסוק שמלמד שבסוף כולם
יקבלו את האמת. האמת היא גם האהבה שלנו,
השלום האמתי שלנו. ה' עושה הרבה נסים, נסים
גלויים, דווקא במלחמה, ולאותו אחד שמחסלים,
בצדק גמור, יש חלק בזה, במותו הוא הופך להיות
משתף פעולה אתנו לגלות אלקותו יתברך. לכן
אפשר בהחלט לקשר ל"הוי" אחד" את הרצון
שה' נותן בלבם להלחם אתנו – הכל בשביל
התגלות "הוי" אחד", "אז אהפך אל עמים
שפה ברורה לקרוא כלם בשם הוי' לעבדו שכם
אחד"^{קיח} ממש. לכן, כשהורגים אותו עושים לו
טובה גדולה מאד, כי באמת אנחנו רק אוהבים
ורחמנים על כולם (גם הריגת נחש היא מתוך
אהבת הבורא יתברך, שברא ובורא את הנחש

קג – כש"ט (קה"ת) אותיות כו"ע. ראה סוד הוי' ליראיו שער
"הרע כסא לטוב". "הרע כסא לטוב" ר"ת הכל – "ובורא את
הכל" (נוסח ברכת "וצר אור") במקום "ובורא רע" (ישעיה
מה, ז), כנודע. "ובורא את הכל" משלים את "ובורא רע" –
שתי הלשונות שיש בהן יחד טוב אותיות – לילד ברבוע. לד
בגימטריא טוב טוב, הכל טוב, גם הרע.

קד – דברים ז, לה.

קה – משלי יא, י. וראה ריש תו"ח לאדה"א – על הפסוק
"קָמְלוֹת בַּחַץ פִּתְּחָהּ תִּפְתָּהּ" (משלי א, כ) – שהרנה היא בבירור
רפח ניצוצות.

קי – דברים לב, מג. יש בפסוק אחד תבות; "הרנינו גוים
עמו" – אחד אותיות; "כי דם עבדיו יקום" – אחד אותיות;
"ונקם ישיב לצדו" – אחד אותיות; "וכפר אדמתו עמו" – חד
אותיות, וד"ל.

קז – זכריה יד, ט.

קח – צפניה ג, ט.

ק – ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב עמ' תרעז; אוה"ת
עקב עמ' תעט. ועוד.

קא – שמות יד, ד. ובכ"מ.

קב – פ"ח ק"ש פ"ז. ובכ"מ.

העולם". זהו ווארט יפה בשביל לסיים בטוב: קריאה לשלום היא לאויב, אבל יהודי שקורא לשלום באמת רוצה שהוא ישרים, הוא לא רוצה להרוג אותו (אם יש דרך אחרת לברר את הניצוץ שבו). זהו ההבדל בין יהודי לגוי, להבדיל – היהודי שקורא לשלום רוצה שהוא ייענה. לכן, לפי רוב מוני המצוות, זו מצוה שלמה בפני עצמה – לא רק שלב הכנה למלחמה, אלא ענין שלם שהוא הרצוי האמתי. בעצם, הקריאה לשלום היא התגברות על היצר – היצר הטבעי הוא להרוג את האויב, אשר רוצה להרוג אותי, אבל הנפש האלקית אומרת שהלואי שיקבל את תנאי השלום שקבעה התורה. אין כזה דבר אצל גוי (וכמבואר^{ק"י} שאין לגוי שייכות כלל לעבודת הברורים, עבודה שהתחילה מ"לך לך" ^{ק"י} של אברהם אבינו^{ק"ט}, ונמשכה לבני ישראל דווקא, בסוד "כי ביצחק [ולא כל יצחק, אלא יעקב וזרעו דווקא^{ק"כ}] יקרא לך זרע"^{קכ"א}). שוב, הוא אומר שעל ידי המצוה של קריאה לשלום ממשיכים אור שלום ושלמות – שלום לשון

היצר הטבעי הוא להרוג את האויב, אשר רוצה להרוג אותי, אבל הנפש האלקית אומרת שהלואי שיקבל את תנאי השלום שקבעה התורה

שלמות – בכל העולם. כשראיתי את דבריו תפס אותי הביטוי "אור שלום". חפשתי ברשת, בכל ספרי היהדות שבתקליטור שלי, אם יש עוד פעם את הביטוי "אור שלום" – ואין. רק הרבי מפילץ זכה לביטוי המיוחד הזה "אור שלום", דווקא על ידי הקריאה לשלום לאויב.

עכשיו נעשה רמז, שהוא לא עשה, אבל היות שכל כך מצא חן בעיני – כל דבר שמוצא חן מחשבים כמה הוא שווה. קודם כל, כמה שווה

בכל רגע לכבודו, כלומר כדי להוסיף אהבה, "כמים הפנים לפנים"^{קט}, שלו אלינו ואל כל בריאתו ושלנו אליו).

יש עוד מה להאריך בנושאים האלה, אבל זהו מסר אחד מאד חשוב של היום הזה, ש"תשש כוחה של חמה" בישא, וש"ישראל עושה חיל"^{ק"י}.

אור שלום

עוד ווארט אחד: בין הגדולים של החסידות לפני מאה שנה היה השפת־צדיק מפילץ (בן־דוד של השפת אמת). בספר שלו, שפתי צדיק, יש ווארט מאד יפה על מצות "וקראת אליה לשלום". לפי הרס"ג, ועוד ראשונים^{ק"א}, קריאה לשלום היא מצות עשה בפני עצמה. לפי הרמב"ם היא פרט במצוה של מלחמת הרשות^{ק"ב}, שלא נמנה כמצוה בפני עצמה, והאחרונים מסבירים^{ק"ג} שזו שיטתו לא למנות מצוה שהיא הכנה או מכשיר למצוה^{ק"ד}. כלומר, לפי הרמב"ם הקריאה היא רק הכנה למצות מלחמה, בעוד לפי הראשונים שמונים זו מצוה בפני עצמה, היא ענין שלם שקובע ברכה לעצמו (וכן בעוד מקומות שמונים מצות שהן בגדר הכנה בלבד לדעת הרמב"ם^{קטו}).

השפתי צדיק אומר^{קט"ו} שעל ידי הקריאה לשלום, קיום מצות "וקראת אליה לשלום" הקורא "ממשיך אור שלום ושלמות בכל

קט משלי כז, יט.

ק"י במדבר כד, יח.

ק"א ראה בה"ג (פרשה נא) וכן בספר המצוות לרב חפץ. ק"ב סהמ"צ עשה קצ. מנין המצוות ריש הלכות מלכים מצוה יב.

ק"ג ראה יד הלוי על סהמ"צ שם.

ק"ד ראה ספר המצוות שרש"י.

קטו ראה לדוגמה צפנת פענח הלכות בית הבחירה פ"א ה"א.

קטז שפתי צדיק שופטים אות נז.

ק"ז ראה לדוגמה אוה"ת ח"ה עמ' ב'קנ ובכ"ד.

ק"ח בראשית יב, א.

ק"ט לוח "היום יום" א' חשון.

קכ נדרים לא, א; סנהדרין נט, א.

קכא בראשית כא, יב.

ממך, אלא לכתחילה, כי אתה אוהב אותו (את הניצוץ הטוב שבו, שבלעדיו אין לו שום מציאות כלל) – כל שכן וקל וחומר אנחנו בתוכנו צריכים לקרוא לשלום.

הכהנים מצווים לברך את עם ישראל באהבה, כאשר חותם הברכה הוא **"וישם לך שלום"**^{קכג} (אותיות שלום כי שלום, היינו שלום לשמו של השלום בלבד, ללא שום אינטרס אישי). וכך על כל אחד ואחת לקרוא לחבריו – "כל ישראל חברים"^{קכד} – ב"שלום עליכם", ולהקדים שלום לכל אדם (כלל גדול שנאמר לאו דווקא לגבי יהודים, אלא אפילו לגבי גוי בשוק)^{קכה}.

נסיים בברכת שלום במיוחד לרב דקהלת קדש "חביבותא", ולמקום הזה (האכסניא שלנו הערב), שיש לו הרבה אור ושמחה וחבה. שתהיה במקום הזה הרבה ברכה והצלחה, אורה ושמחה. דברנו על רשב"י, קודם שרנו את בר יוחאי. רשב"י אומר "אנן בחביבותא תליא מילתא"^{קכז} – הדור הקודם היה דור של מסירות נפש בפועל ממש, של עשרה הרוגי מלכות, אבל הדור שלנו הוא דור של חביבות ודבוק חברים (תנאי הכרחי לביאת גואל צדק, כמו שאמר האריז"ל^{קכז}). [שנוכח לבנות]. "הרחיבי מקום אהלך"^{קכח}! קודם שיקיף את כל נתניה, משם ימשיך להתפשט הלאה והלאה.

ג. "הוי' אלהינו – הוי' אחד"

הזכרנו את דעתו של המרא דאתרא כאן בנתניה, הדברי יציב מקלויזנבורג, שהאסלאם הוא עבודה זרה. צריך להעמיק יותר בנקודה הזו – במה שהוא כותב, ובמשמעות הפנימית שאנחנו יכולים להוסיף בעניין:

קכג במדבר ו, כו.

קכד מדרש תהלים פקכ"ב.

קכה אבות פ"ד מט"ו; גיטין סא, א. ובכ"מ.

קכו זרה ח"ג קכח, א.

קכז ראה שער הגלגולים הקדמה לט.

קכח ישעיה נד, ב.

הביטוי ממנו נלמדת המצוה, שלפי רוב הראשונים מוני המצוות היא מצות עשה, אחת מ־תריג מצוות התורה, **"וקראת אליה שלום"**^{קכב}? 1159. נכתוב "אור שלום" במילוי אותיות – **אלף וו ריש שין למד וו מם** – והמילוי יוצא בדיוק אותו מספר! זו אסמכתא מצוינת לווארט שלו – דווקא המצוה הזו היא המקור והכח של עם ישראל להמשיך אור שלום ושלמות בכל העולם. אור שלום ודאי מתאים מאד לחמשה עשר באב, כי, שוב, זהו יום של שידוכים – אור של שלום. שלום מתחיל בבית, שלום בית. שה' ימשיך לנו, שאנחנו נזכה להמשיך, את ה"אור שלום ושלמות בכל העולם", לחיים לחיים.

קריאה לשלום בינינו

כמו שאמרנו, הדינים של קריאה לשלום, לפי הפסיקה של רובם ככולם, קיימים בכל המלחמות, לא משנה אם מלחמת רשות או מלחמת חובה – בשתיהן צריך לפתוח בקריאה לשלום, להציע שלום, גם לעמלק. אם מקבלים את כל התנאים – מקבלים אותם. ככה פוסק הרמב"ם וכמותו רוב הפוסקים.

אם אפילו לאויב שרוצה להרוג אותך אתה צריך לקרוא לשלום, לא בתור טקטיקה, שירד

קכב הרוס"ת של "וקראת אליה שלום" הם אותיות "אל תהום" (תהלים מב, ח), סוד קריאת "תהום אל תהום קורא לקול צנוריק" (רמז ל"הקל קול יעקב" הנ"ל). תהום בגימטריא **ישמעאל**, אליו בפרט רומזת מצות קריאה לשלום. בתחלה פעורה בינינו תהום – סוד "וחשך על פני תהום" (בראשית א, ב), מקור המלחמה (עם ישמעאל בפרט) – ועל ידי מצות הקריאה לשלום באמת השלום (סוד ניצוץ השלום שבעשו, "הידיים ידי עשו") 'מנצח' את התהום (וכך הופך את המות – אותיות **תהום** – לחיים נצחיים, לשון נצחון), ואזי מתקיים "ורוח אלהים מרחפת על פני המים", "רוחו של משיח" (בראשית רבה ב, ד; זרה ח"א קצב, ב), "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" (בראשית א, ג), אור שלום, אורו של משיח, אור הגאולה.

אור שלום ודאי
מתאים מאד
לחמשה עשר
באב, יום של
שידוכים – אור
של שלום. שלום
מתחיל בבית,
שלום בית

בחד"ל אין

מונותאיסט מדת
אחרת – פשוט
'אין חיה כזו'...

מחלוקת הראשונים על האסלאם

לגופו של עניין, יש מחלוקת גדולה האם האסלאם נחשב עבודה זרה או לא:

רוב הפוסקים סומכים על דעת הרמב"ם שאומר^{קלג} שדת הישמעאלים אינה עבודה זרה, משום שהם מאמינים (לדבריו) באֵל אחד, משהו מופשט לגמרי, שאין שום זיקה אליו כלל. ככה הרמב"ם מבין את האסלאם. אמנם – כפי שגם מדגיש הדברי יציב – האסלאם בדורו לא היה בדיוק האסלאם של היום. בימי הרמב"ם היו בין המוסלמים גדולי הפילוסופים, שעמם הוא מתמודד וגם מתיידד במורה נבוכים שלו, והם דגלו, גם מתוך השפעת אריסטו ושאר חכמי יוון, בכך שהאֵל הוא פשוט לגמרי, הוא מושלל כל תואר – ובשיטה הזו נקטה הפילוסופיה של הרמב"ם^{קלד}. ידוע שהיו בדורו, וגם מאות שנים אחריו, אלו שחלקו עליו^{קלה} – אבל הוא הרמב"ם, מי גדול כהרמב"ם! בכל אופן, ההתייחסות לשינויים באסלאם לא כל כך משנה בנוגע לדיון שלנו פה.

אמנם, בין גדולי הראשונים היו שסברו הפוך. הר"ן אומר^{קלז} שדת האסלאם היא עבודה זרה כפשוטה, ויש בה דין "יהרג ואל יעבור" (וכבר הביא את דבריו והאריך בהם הרידב"ז^{קלו}),

קלג שו"ת הרמב"ם סימן תמח; תשובות הרמב"ם סימן ק"ס. אך ראה בברכ"י יו"ד ד אות ג שראה תשובת הרמב"ם בכתב יד שכתב להפך (כפי שמביא הדברי יציב). קלד בעומק, עיקר הבעיה של ההולכים בדרך הפילוסופיה הגויית הוא הדמיון שמצד עצם האדם – הנפש השכלית – אין הבדל בין יהודי לגוי ר"ל (וראה עוד בדברי יציב באריכות שמצד גסות הגוף והנפש הבהמית של הגוי הוא לא יכול להאמין במה שלא נתפס בשכלו, והשכל אינו יכול לתפוס בה').

קלה בין החולקים: רבי מאיר הלוי אבולעפיה, רבי שלמה מן החר, רבינו יונה גירונדי, רבי חסדאי קרשקש, רבי מאיר בן גבאי, ועוד. על היחס בין המורה נבוכים ל"אור השם" לר"ח קרשקש ראה החכמה מאן תמצא. קלו ראה חידושי הר"ן (המיוחסים להריטב"א) על סנהדרין סא, ב.

קלז שו"ת הרידב"ז ח"ד אלף קס"ג (צ"ב).

שלילת ה'מונותאיזם'

דת הישמעאלים לא היתה קיימת בימי חז"ל, וממילא אין התייחסות אליה בדברי חז"ל, וכל פסיקה לגביה היא לפי שיקול

דעת הראשונים והעיון בסברות בענין. עוד לפני שמתייחסים לאסלאם בפני עצמו, חשוב לזכור שבחז"ל לא מופיע כלל המושג מונותאיזם, הפותח פתח לכלול עוד דתות בכלל האמונה באֵל אחד (ולהתייחס ל'שלוש הדתות הגדולות' וכיו"ב).

אצל חז"ל יש רק שלש אפשרויות: יהודי, הכופר בעבודה זרה^{קכט}; חסיד אומות העולם, שמקבל שבע מצוות – שכללותן איסור עבודה זרה (בו נרחיב כאן) – מכח האמונה הבלעדית בתורת משה^{קל} (وهוא יכול להיות בגדר גר-תושב^{קלא}); גוי, המכונה בכל ספרות חז"ל עכו"ם, עובד עבודה זרה. כלומר, בחז"ל אין מונותאיסט מדת אחרת – פשוט 'אין חיה כזו'...

זו גם הקדמה חשובה שנותנת רקע חשוב לדיון של הראשונים ולמסקנה של הדברי יציב, אבל יש לה גם השלכה אקטואלית מאד. היא ממחישה את האבסורד והכפירה במושג 'הסכמי אברהם' של טראמפ – כינוי היוצר אשליה שיש משהו משותף בין דת ישראל לדת ישמעאל ודת אדום, כאילו כולן דתות 'אברהמיות' הדוגלות באֵל אחד שפרסם אברהם אבינו. הרי אליבא דאמת גם העבודות הזרות של המזרח באו מבני הפילגשים של אברהם, אותם הוא שלח לארצות בני קדם ומסר להם שמות טומאה^{קלב}, ולכן הזיקה האמתית או המדומה לאברהם איננה מעידה על אחדות ה' (ורק יש לומר שבצורות העבודה הזרה יש שינויים והתפתחויות).

קכט מגילה יג, א.

קל ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"ח ה"א.

קלא ראה הלכות ע"ז וחוקות הגוים פ"ה ה"ו ובהשגת הראב"ד שם.

קלב סנהדרין צא, א (הובא ברש"י על בראשית כה, ו).

אותו 'אללה' הוא

לא בורא העולם ומנהיגו, הוא דמיון שוא, הוא שקר! ה'מישהו' של ה' שהם מאמינים בו, הוא שקר אחד מוחלט

וגם מדברי הרשב"א^{קלח} משמע שיש לישמעאלים דין עובדי עבודה זרה. הדברי יציב מקדים יסוד עיקרי, ש"בעבודה זרה יש ב' ענינים, העבודה לאילילים, והכפירה באלקי אמת כפי המסור למשה רבנו בתורה"ק,

שזה עצם אסור עבודה זרה. וענין ההתרחקות מעבודה זרה מסונפת לעצם הכפירה, ולא לאיסור עבודה לאילילים". זהו דבר-פלא – שהוא נקודת כל הענין, כפי שנאריך – אם גוי כופר באלקי ישראל, לא משנה אם הוא משתחוה לפסל או לא, הוא עובד עבודה זרה! בהמשך לכך הוא מסביר שהמוסלמים נחשבים כעובדי עבודה זרה לא כי הם משתחוים למכה, לאיזו אבן שזורקים עליה אבנים כמו מדקוליס, אלא כי ה'אללה' של האסלאם הוא עצמו עבודה זרה.

אלקים כ'חשהו' וכ'מישהו'

למה? לכאורה הם מתארים אותו כמונו, שהוא מופשט לגמרי – "אינו גוף ולא כח בגוף"^{קלט} – אבל באמת ה' הוא לא 'משהו', הוא לא אובייקט (בלתי נתפס בשכל אנושי), שאפשר לומר עליו כך וכך (הכל בדרך שלילה, להבדיל אותו ממני, לשיטת הרמב"ם) – ה' הוא גם 'מישהו'. ואם ה' הוא מישהו – צריך להתבונן מי הוא אותו מישהו. אם מאמיני האסלאם אומרים שה' המופשט, בלי שום תואר, החליף את התורה, ושהנביא שלהם עוקף ומבטל את משה רבינו – סימן שהא-ל הזה הוא שקר, הוא זיוף! אותו 'אללה' הוא לא בורא העולם ומנהיגו, הוא דמיון שוא, הוא שקר! ה'מישהו' של ה', שהם מאמינים

בו, הוא שקר אחד מוחלט. לכן, מי שנוקט או מאמין בדת הזאת ומשתחוה לאותו 'אללה' הוא עובד עבודה זרה.

עבודה זרה היא לא רק פסל. אצל הרמב"ם, ששולל לחלוטין את ההגשמה של האלקות, עבודה זרה היא בעיקר פסל – איזה אובייקט מגושם. אבל היום פחות מצויה עבודה זרה כזו – על אף שיש במזרח כאלו שעוד משתחוים לפסלים, וגם בנצרות יש איקונין של 'קדושים' – ובשכל של האדם הרגיל היום זו לא העבודה זרה העיקרית. היום עבודה זרה היא ציור של 'מישהו', שאיני רוצה להזדהות אתו כלל וכלל – עם הפרסונה שלו, הסובייקט שלו, ה'אישיות' שלו (קרי, דרכי ההנהגה שלו^{קמב}).

צורת החשיבה של היום (לא כמו פילוסופיות של ימי קדם) אינה מפרידה בין האובייקט לבין הסובייקט. אם יש מישהו שבא ומצייר את הפרסונה, הסובייקט של ה', בצורה שלא מתקבלת על דעתי כלל וכלל, בצורה שהיא ההפך הגמור מדעת התורה, זו עבודה זרה.

האמירה שה' הוא אך ורק אובייקט, שאפשר לדבר עליו רק במושגים של שלילה מוחלטת מכל הגשמה שלא תהיה, כולל שלילת כל 'דיח' של 'אישיות' – היא בעצם נטיה לשניות, כאילו שיש ה' המופשט כשלעצמו, ויש ה' שאני עובד אותו, מקבל על עצמי את אלוקותו ומלכותו. הרי השניות היא בדיוק המצב שהרמב"ם רוצה למנוע! הרי אחד מעיקרי האמונה של הרמב"ם הוא שיש רק אחד שראוי להתפלל אליו^{קמא}. אם ראוי להתפלל אליו – הכוונה שהוא שומע אותי ושהוא עונה לי. כלומר, יש לו 'פרסונה', הוא לא רק אובייקט מופשט, הוא מצמצם את האין-סופיות שלו המופשטת כדי להתיחס

קמ כפי שמצינו – להבדיל – יהודים שכפרו אחרי השואה מתוך 'התנערות' מדרכי ההנהגה של ה' (ובכלל, כיום רוב טענות הכפירה אינן פילוסופיות, על מציאות ה', אלא טענות על טוב ה', ואכמ"ל).

קמא פיה"מ לרמב"ם סנהדרין פ"מ מ"א (היסוד החמישי).

קלח שו"ת הרשב"א ח"א סימן שמה (מדברי השולח שהרשב"א לא הפריכם, וראה המובא בדברי יציב בשיטת הרשב"א מב"י ו"ד ריש סימן קכד, ואכמ"ל).

קלט פיה"מ לרמב"ם הקדמת פרק "חלק"; מו"נ הקדמת ח"ב, ובכ"מ שם.

אי אפשר לדבר על הקב"ה ללא תורה וללא ישראל – "כולא חד" ממש!

שהתורה מדגישה בפסוק "לא תשתחוה לאל אחר" ^{קמט} ב"ד רבתי, להבדיל בינו לבין "הוי' אחד" ב"ד רבתי ^{קנב} (ובחסידות מבואר ^{קנא} ההבדל בין ד ל"ד, בין בטול אמיתי לאחד האמת, לבין 'כניעה' למקור הישות והפירוד, וד"ל).

"הוי' אלהינו" הוא אלקי ישראל, ראשי תיבות "יש ששים דבוא אותיות לתורה" ^{קנב} – האמונה האמתית בה' אחד היא דווקא כשמדובר באלקי ישראל ועל פי תפיסת התורה. הדברי יציב מדגיש שמכיון שאי אפשר לתפוס את ה' בשכל, מי שאין לו את האמונה המסורה ממשה רבינו – ועוד קודם, המסורת של "אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב" – בהכרח מאמין אמונה משובשת במישהו אחר. בסגנון פנימי יותר, כשהזהר אומר ש"תלת קשרין מתקשראן דא בדא, ישראל אורייתא וקוב"ה" ^{קנג} המשמעות העמוקה היא שאי אפשר לדבר על הקב"ה ללא תורה וללא ישראל – "כולא חד" ממש! במושגים שהסברנו עד כה – כפי שגם דובר לא-מעט בשנים האחרונות ^{קנד} – אחדות ה' מופיעה בשלמות דווקא בתורה וב ישראל, כאשר התורה היא הפן האובייקטיבי (החפצא, ה'משה') של ה' וישראל הם הפן הסובייקטיבי (הגברא, ה'מישהו') שלו.

עד כאן הארכנו בדעה שהאסלאם הוא עבודה זרה – וכאשר "ידי ישראל תקיפה", אם רק נרצה בכך, עלינו לשרש עבודה זרה מארצנו – הדעה אותה הסביר חזק ובה החזיק הדברי יציב, המרא דאתרא של נתניה.

^{קמט} שמות לד, יד.
^{קנ} ראה תקו"ז תקון כא (נז, ב"נח, א). ברית כהנת עולם מאמר "הסתר אסתיר" פי"ט. ועוד.
^{קנא} ד"ה "באתי לגני" תש"ז אות ז וביאוריה ("באתי לגני" תש"ז ותשל"ז).
^{קנב} מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קפו.
^{קנג} ע"פ זהר ח"ג עג, א.
^{קנד} ראה בסדרת שיעורים על "גברא וחפצא" החל משיעור אור ל' תשרי – נדפס בגליון נח – תשפ"ה.

אלי. הוא "אחד האמת" ^{קמב} "נושא הפכים" ^{קמג}, "שלימותא דכולא" ^{קמד} (בלי גבול וגבול כאחד, "נמנע הנמנעות" ^{קמה}, שלא כדעת הרמב"ם ש"יש לנמנעות טבע קיים בחיק הבורא" ^{קמיו}).

"הוי' אלהינו – הוי' אחד"

נחדד יותר: אמונת היחוד היא בפסוק "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". לפני שמופיע "הוי' אחד" מדגישים שמדובר ב"הוי' אלהינו", אלקי ישראל (להם אומרים "שמע ישראל"). אם לא מדובר ב"הוי' אלהינו" – ממילא אינו "הוי' אחד" ^{קמז}. לכן, כמו שאמרנו, חז"ל קוראים עכו"ם לכל גוי שאינו מאמין ב"אלהי ישראל". למרות שהאלקים של דת ישמעאל הוא מופשט, לכאורה, הוא זיוף – הוא "אל אחר" ^{קמח}. גם הדמיון שלו ל"אחד" הוא בעצם "אחר" – הוא 'אחד אחר', 'אחד' דמיוני שהוא מישהו אחר, וכמו

קמב תניא פל"ה בהגהה.
^{קמג} מטבע לשון שגור במאמרי ושיחות הרבי מליובאוויטש (ע"פ לשון הראשונים "שני הפכים בנושא אחד"). ראה אשא עיני מאמר "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל יכול" (נתיבאר במבחר שיעורי התבוננות ח"ב).
^{קמד} זהר ח"א צד, א. ובכ"מ.
^{קמה} ראה אשא עיני הנסמן לעיל.
^{קמו} מו"נ ח"ג פט"ו; רבי ידיעה הבדרשי, מובא בשו"ת הרשב"א תשובה תיח.
^{קמז} בד"ה "מים רבים" תשי"ז מבואר באריכות על שלשת פירושי "הוי' אחד", כשהגבול והעיקרי הוא "אין כיוצא בו" (נמנע הנמנעות), ויש לומר שכל דמיון בין הדתות הזרות ליהדות הוא רק בשני הפירושים התחתונים, אבל היחוד האמתי הוא "אין כיוצא בו" (היינו שאף אחד חוץ מיהודי לא יכול לתפוס אותו כלל) ולכן הוא שייך דווקא ל"שמע ישראל הוי' אלהינו", ככפנים, ודוק.
^{קמח} העבודה זרה מכונה "אל אחר" (לשון תורת משה – ראה בהערה הבאה – הלעומת-זה של "אלהים אחרים", כנודע), "אל זר" (תהלים מד, כא; תהלים פא, י) ו"אל נכר" (שם פא, י). אחד-זר-נכר ר"ת און – האזן דלעומת-זה, הפך האזן דקדושה ("שמע ישראל", "נעשה [תקון עשו] ונשמע"). כשנושאים סדרה של אדון האבר הבא יהיה 130, בגימטריא עין, מהאזן יוצאת עין! (בקדושה היינו סוד "שמע" ר"ת "שאו מרום עיניכם – וראו"). ממוצע שבעת האברים הראשונים בסדרה הוא צדיק (ב"פ אמונה, יב צרופי אהוה, שם הטוב).

שיעור

מאור עינים פרשת ראה

עשר כדי שתשמח בחלקך

קיצור מהלך השיעור

בעל המאור עינים חי **בעניות גדולה**, אך מסופר שהיה **שמן בגשמיות מתוך שמחתו** והנאתו באמירת **"אמן יהא שמח רבא"** – הוא היה דוגמה חיה למאמר חז"ל **"איזהו עשיר? השמח בחלקו"** (לעומת בנו, רבי מרדכי, שנהג בעשירות וקבץ הון רב לפרנסת הצדיקים הנסתרים). בתורה לפרשת ראה הוא עוסק בסוד זה, ומסביר את **סגולת המעשר** לתת לאדם עשירות אמיתית, תוך שהוא חש **"יש לי כל"** ומרגיש ש"חלקו" הוא **"חלק מן העצם"** הכולל את כלו. את ביאור התורה מעשירה התבוננות מספרית פלאית בסוד של **"עשר תעשר"**.

בדו"א^א הוא שהאדם מטבעו אינו מסתפק במה שיש לו – תמיד הוא מתאוה לכפליים ויותר, ולכן הוא מת ללא שהשיג את "חצי תאותו". אמנם, בפועל רואים אנשים שמסתפקים במועט – בפרט בעם ישראל, עליו נאמר "כי אתם המעט מכל העמים"^ב, "שממעטין את עצמכם"^ג וממילא גם מסתפקים במועט – וההסתפקות הזו היא מסימני השלמות של האדם, עד ש"שמח בחלקו" (בגשמיות) הוא בעל-מעלה הכי גדולה^ד.

נערך ע"י איתאל גלעד. כ"א אייר פ"ו – הקלטה.

א ראה קהלת רבה א, יג.

ב דברים ז, יז.

ג רש"י שם.

ד לוח "היום יום" ל' סיון, ועיי"ש שזו המעלה הכי גדולה בגשמיות והחסרון הכי גדול ברוחניות (אך ראה **שנו מדותי** על אבות פ"ד מ"א – עפ"י דברי הרבי ממגולניצא – שיש

המאור עינים על הפרשה עוסק בדרשות חז"ל, בש"ס ובמדרשים, על סגולות המעשר: עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר (תענית ט). ובמדרש (תנחומא עה"פ) איתא, עשר בשביל שלא תתחסר, עשר בשביל שתתעשר, רמז למפרישי ימים להפריש אחד מעשרה לעמילי התורה.

המתאווה והחי השמח בחלקו

להבין זה, על פי מה שאמרו בש"ס אין אדם מת וחצי תאותו בדו. ובארנו במקום אחר, שכוונת הש"ס אינו אומר שזה אי אפשר למצוא שיהא אדם בעולם שיהא לו מדת ההסתפקות, כי החוש יכחיש זה, כי עינינו רואות כמה אנשים שלמים שיש להם מדת ההסתפקות.

המובן הפשוט של "אין אדם מת וחצי תאותו

סגולת המעשר היא להעניק לאדם עשירות אמתית, של עשיר השמח בחלקו, שמאומה לא חסר לו

בפועל שיהא להם ממון הרבה. לזה מסיים המדרש ומפרש עשר בשביל שלא תתחסר, פ"י כי מה שאמרתי לך עשר בשביל שתתעשר, הפירוש הוא בשביל שלא תתחסר, שלא יחסר לך תמיד, ולא ימצא לך תמיד חצי תאוותך כמו באותן שהן במדריגות מת, אלא אדרבה על ידי

מצות מעשר תזכה למדת הסתפקות, שלא תתחסר, שידמה בעיניך תמיד שאינך חסר תמיד מכל טוב, שזהו סגולת המעשר כאמור. ואז תהיה נקרא עשיר באמת, כמ"ש איזהו עשיר השמח בחלקו. ולזה יכוון בנותן מעשר בשביל שיתעשר, פ"י בשביל שיבוא למדת הסתפקות על ידי קדושת מצוה זו, שאין זו פניה, אלא אדרבה לשם שמים להיות זוכה למדריגה להיות שמח בחלקו ויהיה נקרא עשיר.

המפרש מעשרות כדי להתעשר בגשמיות פועל מתוך פניות שליליות, שודאי התורה אינה ממליצה עליה, וגם בפועל רואים שהנהגה זו לא מעשירה את בעליה בהכרח (וגם הזוכה לעשירות כפשוטה, נותר נזקק, "מת" שלעולם אין "חצי תאותו בידו", משום שכל סכום שמגיע לידי מגביר את תאבונו ואת תחושת החסרון שלו). אכן, סגולת המעשר היא להעניק לאדם עשירות אמתית, של עשיר השמח בחלקו, שמאומה לא חסר לו. למעלה זו מותר גם לשאוף, ולכוון לה בנתינת המעשר, משום שזו שאיפה לשם שמים, כחלק מעבודת ה' וכדי להתדבק בו יתברך (תכלית כל מצוה, לשון צוותא וחבורה^ט) – "עשר בשביל שתתעשר", שתהיה עשיר וחי באמת^ט (עשיר היינו עשירי, ומכיון שגם ה"י היא עשיר זהו סוד הכפל "עשר תעשר").

"איזהו עשיר? השמח בחלקו" עולה ד"פ

ח דגל מחנה אפרים וישב ד"ה "עוד ירמוז וישב"; בת עין בחקתי ד"ה "עוד נ"ל מאמר"; לוח "היום יום" ח' חשוון. ובכ"מ. ט ורמז מופלא: בסדרת מספרי האהבה (מספרי פיבונאצי)¹ – 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610, 987, 1597, 2584 – מעשר (610) הוא המספר ה-15 (יה) ו"עשר בשביל שתתעשר" (2584) הוא המספר ה-18, ה"ח! (וראה עוד לקמן ברמזי הסיום על המספרים 34 ו-55).

לכן, צריכים להסביר את המאמר באופן פנימי יותר:

אך הוא על אותן שהן במדריגות מיתה, כמ"ש (ברכות יח:): רשעים בחייהם וכו', כי מאן דנחית מדרגיה וכו' (זהר ח"ג קלה:), וזהו אין אדם 'מת' דייקא וחצי וכו'. אבל צריך הרהור על האמת שלא

יהיה במדריגה זו, כי אם להיות לו מדת הסתפקות; כמ"ש (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, שזה נקרא עשיר באמת עבור שאצלו אין שום חסרון. "רשעים בחייהם קרויים מתים" ואותם מתים מלאים תאוות, וכל מה שיש להם נתפס להם רק כחצי מצרכיהם. לעומתם, לצדיק – שנקרא חי^ה – יש "מדת הסתפקות" (העולה 5,1495 פעמים 13 פעמים 23, סכום כל האותיות מ"א ועד ת – ה' ברא את העולם ו'הסתפק' לשם כך במועט, ב"כב אותיות יסוד", אליהן מצטרפות "עשר ספירות בלי מה", "עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה", "סוד "עשר תעשר" המבואר לקמן). מכיון שהצדיק מסתפק במועט ושמח בחלקו הוא עשיר אמת, ללא כל תחושת חסרון.

סגולת המעשר

אך לבוא לזה המדריגה בכדי שיהיה לו מדה זו, הוא על ידי נתינת מעשר. שסגולת מצוה זו הוא להביאו למדריגה שיהא לו מדת הסתפקות, להיות נקרא עשיר באמת כמבואר למעלה. וזהו כוונת המדרש עשר וכו' בשביל שתתעשר. ומפרש בעל המאמר, שלא תטעה לומר כי כל עיקר כוונת נתינת המעשר יהיה בשביל שיתעשר בפועל בגשמי, וזה אינו כנודע שאין לך פניה גדולה מזו, ועוד שאנו רואים כמה שנותנים מעשר ואינם מתעשרים

גם עבודה של "שמח בחלקו" ברוחניות, וכדלקמן עוד בפנים).

ה זהר ח"א ד, ב; רנב, ב; ח"ג רכת, ב ובכ"מ.

ו ספר יצירה פ"א מ"ד; במדבר רבה יד, יא.

ז ספר יצירה שם.

מקור השמחה והצחוק – "צחק עשה לי אלהים כל השמיע יצחק לי"^{טו}. "פחד יצחק"^{טז} – הפחד עצמו הופך למקור חדוה וצחוק^{יז}, כאשר מה"עשר" ב"ש שמאלית (צד הגבורה והמיעוט) יוצא "תתעשר" ב"ש ימנית (צד החסד, בסוד "לאכללא שמאלא בימינא"^{יח}).

לדעת לומר 'די'

בהמשך לדרשת "עשר בשביל שתתעשר" אומר הגמרא שעל אף שאסור לנסות את ה' (ולא ראוי לעבוד לשם קבלת פרס), דווקא על מדת הצדקה נאמר "ובחנוני נא בזאת וגו'", ומדוע אומר המאמר עינים שאין לעשר בשביל להתעשר כפשוטו (ואף שלא תמיד המעשר מביא עשירות בפועל)? גם את הפסוק הזה הוא יפרש – בעקבות דברי חז"ל שם – באותה דרך:

ועל זה נאמר (מלאכי ג, י) ובחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם וגו' והריקותי לכם ברכה עד בלי די, ודרשו רז"ל (תענית טז) עד שיבולו שפתותיכם מלומר די. והנה לפי הפשוט איך ימצא זה שיהיה אדם בעולם שבשישלה לו הקב"ה ברכה יאמר די, והלא אין אדם מת וחצי תאוותו בידו. אך הוא כאמור למעלה שעל ידי מצוה זו יבוא למדת הסתפקות, ותמיד בכל מה שיתן לו הקב"ה יאמר די. וזהו עד שיבולו שפתותיכם וכו', ר"ל עד שתבואו למדריגה זו על ידי מצות מעשר שיבולו וכו', שתצאו מבחינה של אדם מת ותבואו למדריגת חי, מדריגת הצדיקים. וכל זה על ידי מצות מעשר, שיש לו סגולה זו שתבוא על ידה הברכה של השפעת הקדושה העליונה, להיות נשפע עליו מלמעלה להיות לו מדת הסתפקות תמיד. מדת ההסתפקות מתבטאת במלה "די", וכשאומרים "די" השפע נפסק^{יט} (כפי שבמלאכת

(ממוצע כל מלה) 277, העולה יצחק אבינו ועולה זרע (בסוד "כי ביצחק יקרא לך זרע", וכנודע ששלשת האבות, אברהם-יצחק-יעקב, הם בסוד ארץ-זרע-פרי^כ). מדת הצמצום של יצחק אבינו היא כח של ריכוז – כח הגבול, ששרשו בעצמות למעלה משרש כח הבל-גבול^כ – להסתפק במעט ולטעום בו טעם גן עדן^כ. ואכן, יצחק אבינו "הפריש מעשר"^{כד} ומדת הצמצום והגבורה שלו נעשית

י בראשית כא, יב.

יא ראה לדוגמה מעין גנים ח"ב כי תשא הערה נ. ובכ"מ.

יב ע"פ עבודת הקדש ח"א פ"ח.

יג עפ"י בראשית רבה סז, ב ועוד. פנים יפות בראשית כה, כז; לג. וראה דעות נוספות בבראשית רבה שם ובתנחומא תולדות יא שיצחק טעם את כל הטעמים שבבריאיה במעט שהביא לו יעקב.

יד רמב"ם הלכות מלכים פ"ט ה"א: "על ששה דברים נצטווה אדם הראשון על ע"ז ועל ברכת השם ועל שפיכות דמים ועל גילוי עריות ועל הגזל ועל הדינים, אע"פ שכולן הן קבלה בידיו ממשה רבינו והדעת נוטה להן מכלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטוו. הוסיף לנח אבר מן החי, שנאמר 'אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו', נמצאו שבע מצוות. וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם. בא אברהם ונצטווה יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחריית. ויצחק הפריש מעשר, והוסיף תפלה אחרת לפנות היום. ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית, ובמצרים נצטווה עמרם במצות יתירות עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו. וכמה דיוקים: "הוסיף לנח אבר מן החי" רומז להקבלת אבר מן החי לספירת היסוד (בהקבלת שבע מצוות בני נח לשבע מדות הלב), מדת יוסף. אברהם "נצטווה יתר על אלו", בדילוג שבאין ערוך (כנודע שמצות מילה, ב'חפצא' של הגוף, היא המצוה הראשונה שמעין המצוות שאחרי מתן תורה), ועם ברית המילה באה גם תפלת שחריית, ללמד שיש בניהן קשר הדוק. תפלתו של יצחק (שבגדר "הוסיף, ביחס לאביו) היא תפלת המנחה – לשון מתנה – המצטרפת למעשר הניתן לשמים, כאשר באמצע עסקיו מוותר האדם על רוחים כספיים ומפנה את דעתו לתת מנחה לה' (כשהכל בא באתערותא דלתתא, "הפריש מעשר" מצד עצמו). יעקב הוסיף את מצות גיד הנשה – כתקנה שלו, לא משום שנצטווה עליה – המבטאת זהירות מהקפיצה והשכחה (פירושו שרש נשה) – ההפכים ליציבות של מדת "אמת ליעקב" (מיכה ז, כ), והתפלל ערבית (ומכיון ש"תפלת ערבית רשות", שלא כשחרית ומנחה המכוונות כנגד תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים, לא

נאמר ש"הוסיף" תפלה), ודוק היטב.

טו בראשית כא, ו.

טז שם לא, מב.

יז ראה לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'" ביאור ח (עמ' לח).

יח ראה זר ח"ג קעו, א; קעח, א.

יט מקור הדברים במסכת תענית, ובהמשך שם (יט, א) מסופר על חוני המעגל שידע לומר "די" על רוב טובה, "כבן

מדת הצמצום של

יצחק אבינו היא

כח של ריכוז –

להסתפק במעט

ולטעום בו טעם

גן עדן

לא מדובר רק על גשמיות אלא גם על רוחניות, שגם בה יש הסתפקות במועט ובעיקר שמחה בחלק שה' נותן לאדם, הבאות מתוך שפלות אמתית

יעקב הצדיק־החי אומר בשפלות
"יש לי כל"^{כד} – אין מדובר רק
בחילוק בין גשמיות (חלקו של
עשו בעולם) לרוחניות (חלקו
של יעקב בעולם), אלא בחילוק
מהותי ביניהם. עשו נמצא
בשאיפה מתמדת להתפשטות –
"יש לו מנה רוצה מאתים" לא
רק בתאות הממון או השליטה,
אלא בחכמת עשו בה יש 'יצר'
כל הזמן לדעת יותר ויותר.
לעומתו, יעקב מרגיש שכל חלק
דבוק ב"כל" – כפי שמיד יתבאר
– וממילא הוא שמח בחלקו
ואומר ש"יש לי כל".

כמובן, גם בקדושה נדרשת
שאיפה מתמדת, אבל השאיפה
צריכה לבוא מתוך הידיעה
ש"תורת הוי' תמימה"^{כה}, כפירוש
הבעל שם טוב^{כו} שגם אחרי כל
הידיעות לא נגעתי כלל בתורה,
שנותרה תמימה ושלמה ו"איש
לא ידעה", כך שכל ידיעותי
הן 'גארנישט'. יש כאן נשיאת
הפכים – רצון מתמיד להשיג,
כי ההשגה מתקרבת את האדם
לה', אבל ידיעה שגם בשמחה
ובסיפוק החיובי ממה שה' נותן לאדם יש
התקשרות לה', ולכן צריכים את שתי התכונות.

לחבר את החלק אל הכל

ומסיים המדרש ואמר רמז למפרישי ימים,
פי' אותן הפרושים הפורשים את עצמם מעסקי
העולם ויורדים לעסוק בים התלמוד, שיפרישו נ"ב
אחד מעשרה לעמילי התורה. דנודע שיש עשר

המשכן, כאשר אמרו האומנים
ש"מרבית העם להביא מדי
המלאכה" צוה משה להפסיק,
"ויכלא העם מהביא", והכל
הספיק "והמלאכה היתה דים...
לעשות אתה והותר"^{כז}, ובכך
מתקנים גם את הספק של
עמלק^{כח} (הרשע־המת, המלא
ספקות בכל דבר, משום שהוא
שקוע כולו בתאוות העולם
ותמיד מרגיש חסרון וריקנות).
בדרך צחות, 'די' בלועזית הוא
מת (die) – מי שלא יודע
לומר 'די' בקדושה הוא מת, die
בקליפה.

הסתפקות במועט בגשמיות וברוחניות

כפי שכבר הוזכר (בהבלעה),
בדרך כלל מדת ההסתפקות
במועט שייכת לגשמיות, בעוד
ברוחניות נדרשת שאיפה
תמידית להתקדם ולהשיג עוד
(והסתפקות במועט עלולה לפגוע
בהתקדמות בעבודת ה'). אמנם,
מהלשון "תמיד בכל מה שיתן לו
הקב"ה יאמר די" משמע שלא
מדובר רק על גשמיות אלא גם על רוחניות, שגם
בה יש הסתפקות במועט ובעיקר שמחה בחלק
שה' נותן לאדם, הבאות מתוך שפלות אמתית
(הידיעה ש'לא מגיע לי כלום').

כך, לעומת עשו הרשע־המת^{כט}, המתברבר
"יש לי רב"^ל, בדחף של תהו להשיג עוד ועוד,

שהוא מתחטא על אביו ועושה לו רצונו, עיי"ש.

כ שמות לו, ה"ז.

כא הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

כב וכאומרו "הנה אנכי הלך למות וגו'" (בראשית כה, לב, וראה ברכות יח, ב).

כג בראשית לג, ט.

כד שם פסוק יא.

כה תהלים יט, ח.

כו בעש"ט עה"ת ואתחנן כט (וראה גם ספר השיחות תש"ג עמ' 180).

כל יהודי בטבעו

רוצה לקיים "בכל דרכיך דעהו" – דע־חבר ה' תתאה עם ה'ז, היסוד־הז"א, חבר את ה"חלק" עם ה"כל"

בהשגחה פרטית,

הסיום חסר לכאורה דווקא בתורה שמסבירה את "עשר" בשביל שלא תתחסר" כדי שנדע שבאמת לא חסר כאן מאומה!

שכליים, שהן עשר ספירות; והעשירית הוא מדרת מלכות, בחי' שכינה השוכנת בתחתונים ובלב האיש הישראלי השלם. שעל ידי עסק התורה מייחדה תמיד בבורא ב"ה, להיות החלק דבוק אל הכל א"ס ב"ה, ושלא להיות נרגן מפריד אלוף (משלי טז, כח) ח"ו. כמבואר אצלנו כמה פעמים במ"א שזה עיקר עסק כוונת התורה לשמה, לשם ה', ליהד בחי' ה' שהיא שכינה ששוכן בתחתונים, ובחי' דבור שהוא ה' מוצאות הפה, שזה החלק האלהי השוכן בתוך הישראל הוא הדבור. שעל כן נקרא דבור אדני, מלשון דָּבַר אחד לדור (סנהדרין ח.), שהנהגת העולם על ידי מדה זו.

גם "מפרישי ימים" –

הפורשים מעסקי העולם ועוסקים בים התלמוד – צריכים להפריש מעשר (כלשון האמורה ביצחק, כנ"ל). ה"מעשר" הוא סוד הספירה העשירית, ספירת המלכות. כשהמלכות יורדת למטה, לברר בירורים, היא מתמעטת ונתפסת כ"חלק" (פרוסה) בלבד. אך במקומה למעלה, המלכות דאצילות – המנהיגה את כל העולמות – היא בבחינת "כל", היא כוללת את הכל מצד עצמה, וגם מזדווגת עם היסוד שנקרא "כל"^{כז} (אליו מתנקזות כל הספירות). כל יהודי בטבעו רוצה לקיים "בכל דרכיך דעהו"^{כח} – דע־חבר ה' תתאה עם ה'ז, היסוד־הז"א (והספירות שמעליו)^{כט}, חבר את ה"חלק" עם ה"כל" ויחד

את קוב"ה עם שכינת עוזו (את הכתיב הנעלם, הוי', עם הקרי הגלוי, א־דני). זו היא כוונה "לשמה" – לשם ה' תתאה, להעלותה ולחברה ולשרשה ולגלות שהחלק הוא הכל, כדברי הבעל שם טוב "העצם, כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו"^ל. מי שמייחד את הדבור ("מלכות פה"^{לא}, הכוללת ה מוצאות הפה) עם שרשו הוא ה"דבר" המנהיג את העולם.

התורה הזו מסיימת:

והנה בשעת עסקו בתורה, עבור שהאדם מגושם בחומר וקביעותו הוא בעולם הגשמי (חסר כאן הסיום).

בהשגחה פרטית, הסיום חסר לכאורה דווקא בתורה שמסבירה את "עשר" בשביל שלא תתחסר" כדי שנדע שבאמת לא חסר כאן מאומה! צריך להסתפק במועט הכתוב כאן ולהבין שכוונתו לומר שעל אף שהאדם קרוץ חומר וקביעותו היא בעולם הגשמי – ודווקא בשל כך! (ולשם כך נברא בעולם הגשמי) – ביכולתו לקיים "בכל דרכיך דעהו", עד שמלכות ה' תתגלה גם בעולם הזה כפי שהיא באצילות ו"כשם שאני נקרא" (שם א־דני) יתחבר בשלמות ובגלוי עם "כשם שאני נכתב" (שם הוי'), כפי שיהיה בביאת משיח צדקנו^{לב}, תכף ומיד ממש.

רמזי "עשר תעשר"

כל הדרוש הוא על המלים "עשר תעשר", שעולות 1540. מעבר למשמעויות של המספר הזה מצד עצמו – ישראל, כאשר מחשבים את ה־א כאלף; ב"פ 770 העולה ד"פ שכינה; מספר הקבוצות בנות שלש אותיות שונות שאפשר להרכיב מ־כב אותיות האלף־בית^{לב}, ועוד – יש

על משלי שם.

ל' הוספות לכש"ט (קה"ת) אות רכז (וראה תולדות יעקב יוסף פ' יתרו).

לא הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

לב פסחים נ, א.

לג ספר יצירה בנוי על "רלא שערים פנים ואחור" (ספר יצירה פ"ב מ"ד) – סוד עולם המלבוש (עמק המלך ש"א פ"ד ואלוף) – שהוא מספר הקבוצות שניתן להרכיב משתי

כז ראה זהר ח"ב קטז, א.

כח משלי ג, ו.

כט מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קה; פירוש הרמח"ל

הזו הוא 10, ובהמשך מופיע **"עשר תעשר"**!); הדוגמה השניה היא 120 (גם מספר רב-משמעות בתורה), משולש 15 וארבעון 8 (כאשר 120 הוא 8 פעמים 15, שני הבסיסים כאן, משום ש-8 הוא הנקודה האמצעית של 15); הדוגמה השלישית היא 1540 (**"עשר תעשר"**), משולש 55 וארבעון 20, כנ"ל; הדוגמה האחרונה, לדעת חכמי החשבון, היא 7140, משולש 119 (ז"פ טוב) וארבעון 34 (ב"פ טוב).

המתמטיקה היא 'מלכת המדעים', השפה שביסוד הבריאה, ותופעות מתמטיות מופלאות מעין אלו – שתופעה מסוימת חוזרת באופן מוגבל וכה קטן בתוך אינסוף המספרים (ללא שיש לכך הסבר מובן) – ממחישות את העצמה של כח הגבול, את מעלת שרש הכלים שמעל שרש האורות

— ממחישות את העצמה של כח הגבול, את מעלת שרש הכלים שמעל שרש האורות (כלי בארמית, מנא, הוא לשון אמונה, סוד רדל"א, ובו מסתתר "חביון עז העצמות" ^{לח} עוד למעלה מהאור, וד"ל). ממעלת כח הגבול והרגשת הופעת העצמות שבו באה ההסתפקות במועט וההכרה שהחלק אחוז בכל – דבר הרמוז בכך שבסיס המשולש הגדול כאן, 119, עולה מעט (טעם), בסוד "טוב מעט לצדיק" ^{לט} ("טוב מעט" רומז לכך ש-מעט עולה ז"פ טוב, כנ"ל) – ועל האדם לא לרדוף אחרי הריבוי הכמותי אלא להאמין ולדעת שדי לו בדיוק במה שה' נותן לו כדי לעבוד את ה' ולהשלים את הכוונה העליונה, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, לפי שרש נשמתו.

לז ראה לדוגמה: סה"מ תרמ"ט עמ' רמג"ד; תרנ"ט עמ' ז ואילך. ובכ"מ בחסידות.
לח שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד.
לט תהלים לז, טז.

לו משמעות עמוקה בחכמת החשבון: 1540 הוא מספר שהוא גם משולש וגם ארבעון (טטרהדרון)

— שהם בעצם משולש דו-ממדי ומשולש תלת-ממדי (פירמידה עם בסיס משולש) – משולש 55 (סכום כל המספרים מ-1 עד 55) וארבעון 20 (סכום כל המשולשים ממשולש 1 עד משולש 20) ^{לד}.

חכמי החשבון מעריכים מאמינים היום – אם כי עדיין אין לכך הוכחה מתמטית – שיש רק 4 מספרים כאלה (או 5, אם סופרים גם את המספר הסתמי, 1, שהוא משולש 1 וגם ארבעון של 1, כמובן) ^{לה}: הדוגמה המשמעותית הראשונה (אחרי 1 הסתמי) היא 10, משולש 4 (בסוד חלוקת עשר הספירות ל"שיר פשוט, שיר כפול, שיר משולש, שיר מרובע" ^{לו}) וגם ארבעון 3 (משמעותי מאד ששרש החפיפה

אותיות שונות (כשהנוסחה היא 22 כפול 21 חלקי 2), ואותו חישוב ביחס לקבוצות של שלש אותיות (22 כפול 21 כפול 20 חלקי 6) עולה 1540.

לד שני הבסיסים, 20 ו-55, יוצרים את המלה כהן – את המעשר נותנים אמנם ללוי, אבל "עשר תעשר" גם ל"מעשר מן המעשר" (במדבר יח, כו) הניתן לכהן.
לה ישנה הוכחה מתמטית לעובדה בלתי-נתפסת שלמקבילה המרובעת – מספר שהוא גם רבוע (דו-ממדי) וגם פירמידה עם בסיס מרובע (רבוע תלת-ממדי) – יש רק דוגמה אחת בכל אינסוף המספרים, 4900, שהוא הרבוע של 70 והפירמידה של 24 (סכום כל הרבועים מ-1 ברבוע עד 24 ברבוע), מעבר לדוגמה הסתמית של 1 (שהוא הרבוע של 1 וגם הפירמידה של 1). אם מחברים את התופעות המקבילות במשולש ובמרובע (בסוד "שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתי"), וסופרים גם את הדוגמה הסתמית (כמקובל בחכמת החשבון), יש כאן 7 מספרים בחלוקת זהב – ז המתחלקים ליה וזב, כמו קני מנורת הזהב (כמו חלוקת שבעת המינים ליה וזב אחרי שתי הופעות "ארץ" בפסוק) – שמתאים לכוון ליה קצוות ולספירות יסוד ומלכות (שהיחוד ביניהן סוד הרבוע, לשון דיווג, כנודע), ואזי הדוגמה של **"עשר תעשר"** מכוונת כנגד הנצח, וד"ל.

לו זהר ח"ג רכז, ב; הקדמת תקו"ז ג, א. ראה שער היחודים פ"כ. ובכ"מ.

הסיפור החסידי

רבי נחום דובער מסדיגורא | י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים

רבי נחום בער פרידמן נולד בשנת תר"ג לרבי שלום יוסף פרידמן מסדיגורא, נכדו של רבי ישראל מרוז'ין. בהיותו בן שמונה התייתם מאביו ומסבו, וגדל בבית אחיו הגדול, רבי יצחק מבוהוש. נשא את פערל, בת דודו רבי אברהם יעקב פרידמן מסדיגורא, ולאחר נישואיו נשאר בסדיגורא, שם התקרב במיוחד לחותנו ונחשב לאחד המיועדים להנהגת החסידות. עוד בחיי חותנו קיבל קוויטלאך מן החסידים והנהיג קבוצת אברכים יחד עם בן דודו רבי שלמה פרידמן. הצדיק נודע בבקיאיותו המופלגת ובאהבתו העצומה לספרים, והקים את אחת הספריות הגדולות והחשובות בדורו. בספריה אסף אלפי ספרים וכתבים נדירים, אותם מָנָן ורשם בקפדנות. אחיו היה בוחנו בזיהוי ספרים על פי מישוש בלבד, עדות לזיכרונו המופלא ולהיכרותו העמוקה עם ספריו. בשנותיו האחרונות נחלשה בריאותו, ובמהלך טיפול רפואי בווינה נסתלק בכ"ז באב תרמ"ג, ונטמן שם.

ה"בית אהרן". הוא ציווה לסגור את הדלת ולפנות את כל הנוכחים מן החדר. משנותר לבדו הדליק את מקטרתו, ופניו נעשו להבים. כשהוא שקוע במחשבות עמוקות התהלך בחדר אנה ואנה. כעבור כחצי שעה פתח את הדלת, קרא למשמשו וציווה למסור לו' ישעיה את הדברים הבאים: "גזירת היולדות באה תמורת קטרוג גדול שהיה על כלל ישראל. גזר הדין הוחלף בפטירה מספר מסוים של יולדות היושבות על המשבר. כיוון שהדבר נוגע לכלל, אין בכוחי להושיע בזה. אך נעתרתי להם ופעלתי בתפילתי שהוולד יהיה זרע של קיימא, וירוו ממנו רוב נחת."

ר' ישעיה, שקיווה למצוא כאן את ישועתו, נדהם למשמע הדברים. הוא נכנס שוב אל ה"בית אהרן", בוכה ומתחנן לברר אם אכן זו התשובה. "כן", השיב ה"בית אהרן". "עשיתי כל אשר ביכולתי. על חיי הוולד נעתרו לי, אך בתך וקוקה לרחמי שמים מרובים, והקב"ה הוא בעל הרחמים." כחסיד ואיש אמונה לא איבד ר' ישעיה את עשתונותיו. הוא שב אל האדמו"ר וסיפר לו את תשובת חותנו. "שמע

בחורף תרל"ב רבו באזור סדיגורא מקרי הפטירה של יולדות, ובאותם ימים הגיע לסדיגורא הרה"ק רבי אהרן מקרלין, לבקר את חתנו כ"ק אדמו"ר הזקן מסדיגורא. בעת שהותו שם, בא לפני האדמו"ר אחד ממקורביו, ר' ישעיה שמו, וביקש שיעורר רחמים על בתו היחידה, היושבת על המשבר וחייה נתונים בסכנה. האדמו"ר, שמאז פרצה המגפה לא ידע מנוח לנפשו והרבה להעתיר בתפילה ובתחנונים להעביר את רוע הגזירה, הרהר קמעה ואמר לו' ישעיה: "אין בכוחי להושיעך. אף כי אזעק ואשוע — סתם תפילתי. אך הכנס אל חותני הקדוש הנמצא כאן; אפשר שבכוחו להעביר את רוע הגזירה."

נכנסו ר' ישעיה ואשתו אל מעונו של ה"בית אהרן", ותינו לפניו את מצבה המחמיר של בתם היחידה. הם סיפרו לו כי האדמו"ר שלח אותם אליו, כתקוותם היחידה להצלת חייה. הדברים, שנאמרו באמונה תמימה ומקרב לב, עשו רושם עמוק על

זמן מועט נושעה היולדת וילדה למול טוב. יחד עם זאת נעצרה גם גזירת פטירת היולדות בכל האזור. (זכרונם לברכה)

מהיכן בא הרעיון הזה, לעורר רחמים באמצעות לימוד הברייתא? לימוד שכלי ותפילה נרגשת נראים אולי כסותרים, אך למעשה ישנו קשר עמוק בין התורה לתפילה – קשר המתבטא במיוחד בי"ג מידות שהתורה נדרשת בהן. בכתבי המגיד, סבו הגדול של רבי נחום דובער, מובא כי י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן הם המשכה וגילוי של י"ג מדות הרחמים – את שתיהן לימד ה' למשה בהר סיני, כדי להתפלל עבור ישראל וכדי ללמדם תורה.

משמעות הדבר היא, כי גם במדות אלו וגם באלו מאיר אותו האור ממש. אך בי"ג מידות הרחמים, האור הוא עדיין בבחינת הכתר, במקורו ושורשו; אך לגבי י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן – נמשך האור על ידי "הַנֶּחֱל הַיָּד מִן הָהָר", היא המידה השמינית (והתשיעית) מי"ג מדות הרחמים: "נִצֵּר חֶסֶד לְאֲלָפִים". זהו פירוש המלה "לְאֲלָפִים" – לשון "אאלפך חכמה, אאלפך בינה". חסד ה' מלמד את כללי החכמה והבינה, כללי לימוד התורה של י"ג מדות.

והנה, כמו שיש "נחל היורד מן ההר" שהוא ראשי תיבות "נצח חסד לאלפים", כך יש "נחל העולה אל ההר": "נִפְּשָׁנוּ חֶפְתָּה לְהוֹי". המשכת הנחל היורד, חסד ה', תלויה בנחל העולה. כאשר יהודי מצפה לישועה באמת ולא מתייאש, הוא זוכה לישועה.

ועוד – הצדיקים המבוגרים התקשו לעורר רחמים, מפני הקושי להכריע בין הפרט לבין הכלל. אך ישנו חסד ה' שלמעלה מכל מדידה והגבלה, חסד של מדת "רוב חסד", השישית מי"ג מדות הרחמים. דוקא מדה זו, היא הקשורה למידה השישית של דרשות התורה: "כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט". רבי נחום בדבריו עורר את החסד הזה, וכך פעל ישועה כללית ופרטית גם יחד.

בקולו, אמר לו האדמו"ר, "פנה מיד אל חתני, הרה"ק רבי נחום דובער. ספר לו את אשר קרה לך, והוא יושיעך. ואף שלא עלה ביד חתני הקדוש לבטל את הגזירה, ידוע שלפעמים יש בכוחם של הצעירים לתת עצה לנפשם יותר מן הזקנים."

ר' ישעיה לא התמהמה ונכנס מיד אל רבי נחום דובער. הוא שפך לפניו את מר לבו וסיפר את כל אשר אירע. כששמע רבי נחום דובער את הדברים, פנה אל משמשו וציווה להביא מיד את בעל התפילה והמנגן הראשי שבחצר, ר' יהושע מסקווירא. ר' יהושע בא מיד, ועם כניסתו ביקש ממנו רבי נחום דובער: "זמר לפניי ניגון ערב, המביא לידי התעוררות". ר' יהושע החל לזמר ניגון על המילים "כבקרת רועה עדרו" מתוך "ונתנה תוקף". אך רבי נחום דובער סימן בידו שאינו שבע רצון ואמר: "וכי חידוש הוא להביא לידי התעוררות מיונתנה תוקף?". עבר ר' יהושע לניגון על תפילת "אב הרחמים". שוב עצר אותו רבי נחום דובער ואמר: "וכי בהזכרת נשמות אנו עסוקים עכשיו? לניגון מלא חיות והתעוררות אנו זקוקים."

אז הציע הצדיק לזמר את הניגון על הברייתא של י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן. בקולו הנעים החל ר' יהושע לשיר ניגון מלא דבקות, שהביע רגשי רחמים ותחנונים והמים את לב השומעים. באותה שעה ישב רבי נחום דובער דבוק בקונו, עיניו זולגות דמעות. בידו השמאלית סמך את מצחו, ובידו הימנית הקיש בקופסת הטבק שעל השולחן. כאשר הגיע ר' יהושע למילים "כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט", התעצמה השתפכות הנפש שבניגון. לפתע נפלטה מפיו של רבי נחום דובער אנחה עמוקה וממושכת, וממנה הבין ר' יהושע שעליו לחזור שוב ושוב על מילים אלו.

לאחר שחזר עליהן כמה פעמים, סימן לו רבי נחום דובער להפסיק ואמר: "כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט". כשדנים על הכלל ועל הפרט, יש להתחשב בפרט, שהרי אין בכלל אלא מה שבפרט. הכלל אינו אלא התאחדותם של פרטים רבים. על כן אומר אני: רבוננו של עולם, עוזר נא לפרט, וממילא תבוא הישועה גם לכלל. כעבור

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

אחריות הכהן הגדול לדורו

בפרשת מסעי (פרק לה פסוק כה) נותן רש"י שני טעמים לכך שרוצח בשגגה יוצא לחופשי עם מות הכהן הגדול: האחד הוא שהכהן בא להשרות שכינה ולהאריך ימים של ישראל והרוצח בשגגה להפך, לכן לא ראוי שיהיה הרוצח (חופשי) לפני הכהן הגדול. השני הוא שהיה לו לכהן להתפלל שלא תארע תקלה כזו בחייו, והיינו שלכן נענש הכהן הגדול שהרוצחים בשגגה מייחלים למותו.

לכאורה הדברים לא מתיישבים על הדעת, הרי אם מגיע עונש לרוצח בשגגה, העונש צריך להיות אחיד לכולם ואם לא מגיע, אזי גם צריך זה להיות בשווה לכולם. האם יש לומר שאכן לרוצח בשגגה מגיע עונש לכל החיים, אבל מות הכהן הוא סוג של חנינה? אם כן, למה החנינה הזו תלויה במות הכהן הגדול דווקא?

בנוסף, בפירושו הראשון של רש"י הוא כותב שהרוצח בשגגה "בא לסלק את השכינה מישראל". והרי מדובר בשגגה ממש ולא

בשוגג הקרוב למזיד, שאין בו דין גלות (כנפסק ברמב"ם הל' רוצח ושמירת הנפש פ"ו). אם כן מדוע לומר שהוא בא לסלק שכינה מישראל?

מענה:

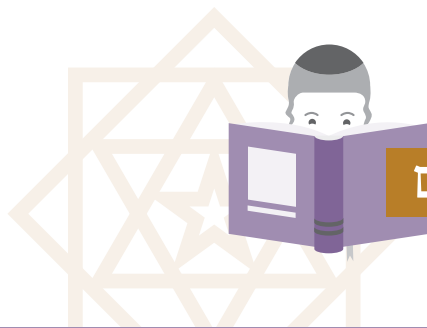
אכן, כמו שכתבת, מות הכהן הגדול הוא מעין חנינה על העונש הבסיסי לרוצח בשגגה – גלות בלי שיצא לעולם. וכמו שנבאר לקמן.

נתחיל משאלתך השנייה, ששאלת איך רש"י כותב שהוא בא לסלק כו' הרי היה בשוגג. צריך לומר שאם היה קרוב למזיד אז פשיטא שבא לסלק את השכינה, וכן אם היה קרוב לאונס פשיטא שלא בא לסלק את השכינה, אך דוקא באמצע התורה מחדשת שאכן, בלא מודע (כגדר כל שוגג בחסידות), הוא בא לסלק את השכינה, ודוקא במקרה כזה כח הכהן הגדול היה יכול למנוע את המעשה.

שכן מה שהחנינה תלויה במות הכהן הגדול, היא מצד

זה שלכהן הגדול יש באופן אישי אחריות על כל מה שמתרחש בימיו, שהוא נשמת האומה. ודבר זה נכון לשני הפירושים – לפירוש שהוא בא להשרות שכינה ושלוש, י"ל שאם היה הכהן הגדול מספיק חזק היה מתגבר ומכריע את הנטייה החבויה לסילוק שכינה שבשגגת הרוצח, וזה מצד עצם מהותו של כהן גדול. וכן, כפשוטו, גם לפירוש שהיה עליו להתפלל חזק שלא תארע תקלה זאת בימיו.

היוצא, שמיתת הכהן הגדול היא בעצם כפרה על הכהן הגדול עצמו, כמו בד' חלוקי כפרה שישנם דברים חמורים שרק מיתה מכפרת, וכאשר הכהן הגדול מתכפר במיתתו אז ממילא באה, ממנו, חנינה לרוצח, ע"ד רבה שיצאה נשמתו בטהור (ב"מ פו ע"א), היינו שמכריע את הספק (של בא לסלק) לכף זכות, שבעצם גם מלמד זכות על עצמו, לימוד זכות שלא מתקבל למעלה כל זמן שהוא חי בעלמא דין, וד"ל.

אנכי והילדים

המידור לילדי ישראל

חכם בראי את פנולד

שלום ילדים!

השבת נברך את חדש אלול וזה אומר שאנחנו כבר מרגישים באויר ריח של תשובה! בהשגחה פרטית, פרשת השבוע נפתחת במלה "ראה", וזה אומר לי שפדי לחזור בתשובה צריך לסגל לעצמנו סוג מיחד של ראייה. חז"ל מלמדים אותנו שחכם אמתי הוא מי ש"רואה את הנולד".

לאיזו ראייה מתכוונים חז"ל? נתחיל עם ספור על צדיק גדול שה' למד אותו מהי ראית הנולד!

את אתרם וכל תמיה

ליהודי עליו נספר היום קראו חזקיה המלה. חזקיה נולד לאבא שלצערנו לא הלך בדרך ה'. אביו, אחז המלה, היה כל כך דבוק בעבודה זרה עד שאסר על למוד התורה בכל רחבי המדינה – הוא פשוט נעל את בתי המדרש. אבל דוקא הבן שלו התנהג בהפך גמור. בימיו, אומרים חז"ל, לא היה ילד בכל גבול

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

ישראל שלא היה בקיא בהלכות טמאה וטהרה. הוא בער את כל העבודות הנזרות מרחבי הארץ והחזיר את כל ישראל בתשובה. ה' יתברך כל כך אהב אותו ואת מעשיו עד שבקש לעשות אותו משיח ולהביא בימיו את הגאולה. בכל זאת נענש חזקיה הצדיק וחלה במחלה קשה. הוא הרגיש שימיו ספורים והחל להתכונן לגרוע מכל. אלא שאז זכה לבקור מיחד ששנה את כל מהלך העניינים. ישעיהו בן אמוץ הנביא נשלח אליו מאת ה' עם נבואה בפיו, בשורה לא כל כך טובה – "מת אתה ולא תחיה". ומהי הסבה? מדוע נגזרה עליך גזרה כזו? את הנבואה הקשה הזו מנמק ישעיהו כך: לא נשאת אשה. המצוה הראשונה בתורה, שאפלו אדם הראשון כבר הצטוו בה, היא לשאת אשה ולהוליד ילדים. "פרו ורבו!" על כל יהודי להביא לעולם עוד ועוד יהודים! אתה, חזקיה, לא קיממת את המצוה הזו. יותר מכן, הוסיף הנביא, גם חלקך בעולם הבא אינו מבטח. המיתת

שְׁנִיזָרָה עֲלֶיהָ הִיא גַם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְגַם
בְּעוֹלָם הַבָּא!

א' | מִצְוַת אֲבֹתָיו

מדוע בָּאָמֶת לֹא הִתְחַתֵּן חֲזָקִיָּה
הַמֶּלֶךְ? בִּיצֵד יִתְכַּן שְׂיִהוּדִי צָדִיק כְּמוֹהוּ,
שְׂרָאוּי לְהִיּוֹת מְשִׁיחַ, יִתְרַשֵּׁל דּוֹקָא
בְּמִצְוָה חֲשׁוּבָה כְּזוֹ? הָאֵם לֹא הִיא
מַעֲגִנָּה שְׂיִהִי לֹא יְלָדִים? אֵלָּא שְׁחֲזָקִיָּה
רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֶת הָעֵתִיד. הוּא יָדַע
שֶׁעוֹמֵד לְהוֹלִיד לוֹ בֶּן רָשָׁע מָאָד, וְאֵם כָּה,
עֲדִיף שֶׁלֹּא לְהִתְחַתֵּן כָּלֵל, וְכָה הַסְּבִיר
אֶת פֶּשֶׁר מַעֲשָׂיו לִישְׁעִיהוּ. הַנְּבִיא הָאֲזִין
לְדִבְרָיו וְהִשְׁיב: "אֵלֹהֵי חֲשָׁבוֹנוֹת שְׂמִים",
אָמַר לְחֲזָקִיָּה, "אַתָּה אֶת הַמָּטָל עֲלֶיהָ
צָרִיף לַעֲשׂוֹת וְה' יַעֲשֶׂה אֶת הַטּוֹב
בְּעִינָיו". חֲזָקִיָּה שָׁמַע, אָבֵל עוֹד לֹא
לְגַמְרֵי הַשְׁתַּכְנַע מִדִּבְרָיו. אַחֵר מִחֲשָׁבָה
פָּנָה חֲזָקִיָּה לְנְבִיא בְּהַצָּעָה: "תֵּן לִי אֶת
בִּתְּךָ לְאִשָּׁה, אוֹלִי תִצְטָרֶפְנָה הַזְכוּיוֹת
שֶׁלָּהּ וְשְׁלִי יֶחֶד וְכָה תִתְבַּטֵּל הַגְּזֵרָה
וְיוֹלִיד לָנוּ בֶּן כָּשֶׁר". "מֵאַחֵר מִדִּי", עָנָה
לוֹ הַנְּבִיא, "כִּבְרַת נְגִזְרָה הַגְּזֵרָה. אֵין דְּרָךְ
לְבַטֵּל אוֹתָהּ".

בְּאוֹתוֹ רָגַע שֶׁשָּׁמַע חֲזָקִיָּה אֶת צֶמֶד
הַמֶּלֶךְ "נְגִזְרָה הַגְּזֵרָה" חָלָה תַּפְנִית
בְּדִבְרָיו. הוּא הִתְעַשְׂתָּה, פָּנָה בְּתַקְף
לִישְׁעִיהוּ וּפָקַד עָלָיו: "בֶּן אֲמוֹן, כָּלָה
נְבוּאָתְךָ וְצֵא!". נְבוּאָה כְּזוֹ אֵינֶנִּי מוֹכֵן
לְשִׁמְעַי. מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲנִי, צֶאֱצֵא יִשְׂרָאֵל
בֶּן אַחֵר בֶּן לְדוֹד הַמֶּלֶךְ, וְזוֹהִי הַמְּסֻרֶת
שֶׁקִּבְּלָנוּ מִמֶּנּוּ — "אֲפִלּוּ חֶרֶב חֲדָה

מִנַּחֲתָה עַל צִוְּאוֹ שֶׁל אָדָם אֵל יִמְנַע
עֲצָמוֹ מִן הָרַחֲמִים". אֵין דְּבַר כְּזֶה מִצָּב
אָבוֹד, תָּמִיד אֶפְשָׁר לְחִזֹּר בְּתִשׁוּבָה
וּלְשִׁנוֹת אֶת רַע הַגְּזֵרָה! חֲזָקִיָּה הִסֵּב פָּנָיו
אֶל הַקִּיר וּפָתַח בְּתַפְלָה נִרְגָּשֶׁת מֵעַמָּק
לְבוֹ הַשְּׁבוּר. וְאַכֹּה, תַּפְלָתוֹ הִתְקַבְּלָה
וְנוֹסְפוֹ לְחִיּוֹ חֲמִשָּׁ-עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

רִלְצָן דֵּל מִנְשֶׁה וְתַלְמוּדוֹ

הַמֶּשֶׁךְ הַסְּפוּר מְרַתֵּק לֹא פָחוֹת.
חֲזָקִיָּה אָכַן נָשָׂא לְאִשָּׁה אֶת בִּתּוֹ שֶׁל
יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא וּבֶן נוֹלָד לָהֶם, אֵלָּא
שְׂאוֹתוֹ בֶּן לֹא הִיא צָדִיק גָּדוֹל, בְּלִשׁוֹן
הַמַּעֲטָה. בְּדִוִּיק כְּפִי שֶׁצָּפָה אָבִיו, חֲזָקִיָּה
הַמֶּלֶךְ, מְנַשֶּׁה הַבֶּן מִמֶּשׁ לֹא הָלַךְ בְּדַרְכֵי
אָבִיו. מִיָּד לְאַחֵר מוֹתוֹ שֶׁל חֲזָקִיָּה
עָלָה מְנַשֶּׁה לְמְלוּכָה וּמִלֵּא מִחֲדָשׁ אֶת
יְרוּשָׁלַיִם בַּעֲבוּדָה זָרָה. אֶת כָּל הַבְּמוֹת
שֶׁאָבִיו שָׁבַר הוּא בָּנָה בַּחֲזָרָה, הֶעֱבִיר אֶת
בָּנָיו בָּאֵשׁ לַעֲבוּדָה זָרָה, פָּנָה לְמַכְשָׁפִים
וּמַעוֹנָנִים, וְאַפְּלוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָעֲמִיד
פָּסָל וּמִזְבְּחוֹת לַעֲבוּדָתוֹ. בְּקִצּוֹר הַחֲטִיָּא
אֶת כָּל הָעָם. תְּבִינוּ, לֹא מִדְּבַר עַל שָׁנָה
אוֹ שְׁנָתִים. מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל
בְּמִשְׁךָ 55 שָׁנָה! לֹא רַק זֶה, הוּא מִלֵּא
אֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּשִׁפְכוֹת דָּמִים נוֹרְאִית
שֶׁלֹּא הִיָּתָה כְּמוֹתָהּ לְפָנָיו. יְהוּדִים הוּצְאוּ
לְהוֹרֵג לֹא כָּל סִבָּה מְצֻדָּקָה. שִׂיאָהּ
שֶׁל שִׁפְכוֹת הַדָּמִים הִיא רַצַּח יִשְׁעִיהוּ
הַנְּבִיא — מְנַשֶּׁה רַצַּח אֶת סִבָּא שְׁלוֹ!

מָה עָלָה בְּסוּפוֹ? ה' הֶעֱלָה עָלָיו אֶת
מֶלֶךְ אֲשׁוּר, הַמְּדִינָה הַכִּי חֲזָקָה בְּעוֹלָם

יצא לאור

רזי חסידות לילדים

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות
על סדר פרשות השבוע

באותם ימים, ומנשה נלקח בשבי אסור
בשלישלאות לגולה. הידידה הפתאומית
מגדלתו והיסורים שעבר בפלא האשורי
פעלו עליו את פעלתם. לבו של מנשה
נשבר בקרבו, ואז 'קפצה' והתעוררה
לחיים נקדחת הידוות שלו. הרי גם הוא
צאצא ישיה בן אחר בן לדוד המלך,
וגם על צוארו מנחת קרב חדה. הוא
מתעשת ומחליט – אני חוזר בתשובה!
הוא פונה לה' ומתפלל מעמק לבו וה'
שומע לתפלתו!

דרכאות את פניך

מה אני לומד מחבורם של שני
הספורים? על השנוי שעבר על חזקיה
המלך. בתחלה הבין את דברי חז"ל
כפשוטם – "איזהו חכם? הרואה את
הנולד". הוא הבין שה"נולד" שלו,
מנשה, יהיה בן רשע ולכן עדיף שכלל
לא יולד. זו היתה ההבנה שלו עד שנוצר
באותה מסרת מבית אבא. ברגע שנוצר
בה הבין חזקיה משהו עמוק יותר –
הוא הבין שחכם אמיתי רואה את מה
שנולד בכל רגע, שבכל רגע יכול גם
הרשע הגמור ביותר לחזור בתשובה
ולהולד מחדש! הוא רואה את הנולד
ממה שנולד!

שנופה לראות את הנולד ותמיד
לחזור בתשובה!

שבת שלום ומברך!

רזי

חתימה באחרת

רגע-רגע, זה לא היה כל כך פשוט
כמו שתארתי. ה' אמנם קבל את
תשובתו ובקש לסלח לו, אבל היו מי
שהתנגדו לכו בכל תקף. המלאכים לא
היו מוכנים לשתף פעולה. "אין יתכן
לקבל רשע כזה?", "הרי מדבר בחטאים
החמורים ביותר", "האם אין דין ואין
דין? עליו לקבל את ענשו המגיע לו!".
המלאכים נעמדים סביב כסא הכבוד
ומודיעים בתקף – "כאן מנשה לא
יעבר! נקדה!".

מה הייתי מצפה שיקרה באותו רגע?
שה' יאמר למלאכים: "מחילה מכם, זה
זו הצדה, לא אתם מחליטים. זו
החלטה שלי", וגמנו. אבל לא, ה'

אלול לזכרון

התוועדות ראש חדש אלול
לכבוד הילולת הרה"ג רבי מאיר אייזיקסאהן זצ"ל

עם

הרב יצחק גינזבורג שליט"א
יום ה' אור לא' אלול 20:00
הר סיני 11 רעננה

